

Засновник Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Видається з 01.01.1998 р. Виходить двічі на місяць. **Головний редактор** О. Онищенко, академік НАН України. **Редакційна колегія** В. Горовий, заступник головного редактора, Л. Чуприна, заввідділу оперативної інформації, Т. Гранчак, заввідділу політологічного аналізу, Т. Дубас, заввідділу синтезу соціокультурних мережевих ресурсів. Комп'ютерний дизайн Г. Булахова. **Адреса редакції:** НБУВ, пр-т 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044)524-25-48, (044)525-61-03. E-mail: siaz@pochta.ru, www.nbu.gov.ua/siaz.html. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08. 2001 р.

Україна: події, факти, коментарі

Інформаційно-аналітичний журнал

2009 № 14

ЗМІСТ

Коротко про головне

**Звернення Президента України
з нагоди 19-ї річниці проголошення
Декларації про державний суверенітет України**

**У Верховній Раді України відбулася Міжнародна
парламентська конференція з питань європейської безпеки**

Актуальна прес-конференція

С. Горова, влас. кор. СІАЗ

**Комітет виборців України про
новий варіант виборчого закону**

**Подводные камни
частного портового бизнеса**

Аналітика

Ю. Якименко мол. наук. співроб.

**Перспективы реализации проектов конституционных изменений
в оценках политиков и экспертов**

Ю. Половинчак, канд. іст. наук, старш. наук. співроб.

**Газові проблеми як стадія хронічного захворювання
українського енергоринку**

Ю. Белов, , влас. кор. СІАЗ

Ход підготовки к проведенню Євро-2012 в Україні в оцінках СМІ

А. Потіха, наук. співроб.

Жнива-2009 – пора надій і здобутків

Партійна позиція

Тарасенко Н.

БЮТ: рейтингові втрати і набуття накануне президентських виборів

Коментарі спеціалістів на звернення громадян *

Наука – суспільству

Міжнародне співробітництво в галузі науки і освіти

Загальна характеристика наукової і науково-технічної діяльності

Космічна галузь

Розробки та дослідження для агропромислового комплексу

Наука і влада

Питання реформування української науки

Ю Половинчак, канд. іст. наук, старш. наук. співроб.

Модернізація українського суспільства в контексті викликів ХХІ ст.

До уваги держслужбовця

Колесніченко А. М., провід. бібліограф

Електронні довідково-бібліографічні ресурси з історії та права

Список літератури

Коротко про головне

Звернення Президента України з нагоди 19-ї річниці проголошення Декларації про державний суверенітет України

Дорогий Український народі!

Сьогодні відзначаємо річницю визначної події. 16 липня 1990 р. було ухвалено Декларацію про державний суверенітет України.

В умовах Радянського Союзу це був мужній крок політиків, які виконали волю Українського народу, що пробудився до національного життя.

Декларація стала першим з основоположних актів нашої державності, який мобілізував націю, вдихнув у неї впевненість у своїх силах. Весь світ ясно зрозумів: Україна прагне бути вільною, Україна йде до повного відновлення свого суверенітету.

На початку нової доби Декларація засвідчила відродження національної ідеї, яка водночас повною мірою утвердилася в Акті проголошення незалежності України 24 серпня й у Всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 р.

Я щиро вдячний усім народним депутатам, які в 1990 р. віддали свої голоси на підтримку історичного рішення. Вони творили долю нашої держави, продемонструвавши гідний приклад консолідації й відповідальності перед своїм народом.

Сьогодні ми знову потребуємо згуртованості та єдності задля захисту наших національних надбань та завоювань демократії. Вірю, що нинішні політики теж зможуть достойно відповісти на виклики часу й спільно діятимуть в інтересах Батьківщини.

Вітаю всіх співвітчизників з 19-ю річницею проголошення Декларації про державний суверенітет України.

Зичу міцного здоров'я, щастя і благополуччя, нових звершень на благо нашої держави.

Слава Україні!

В. Ющенко
*(Офіційне інтернет-представництво Президента України
(www.president.gov.ua). – 2009. – 16.07).*

У Верховній Раді України відбулася Міжнародна парламентська конференція з питань європейської безпеки

У Києві відбулась одноденна Міжнародна парламентська конференція з питань європейської безпеки. Участь у ній брали делегації Європейської асамблеї безпеки і оборони: Асамблеї західноєвропейського союзу на чолі з Президентом Р. Уолтером, Росії на чолі з Головою Ради Федерації Федеральних зборів С. Мироновим, Казахстану на чолі з Головою сенату К.-Ж.Токаєвим, делегації Азербайджану, Вірменії, Киргизстану і Білорусі на чолі з членами постійних комісій парламентів своїх країн з регіональних питань.

Організатори конференції – Міжпарламентська асамблея країн-учасниць СНД і Європейська асамблея безпеки і оборони за участю Верховної Ради України

У рамках Міжнародної парламентської конференції з питань європейської безпеки та засіданні Ради МПА СНД Голова Верховної Ради України В.Литвин виступив із заключним словом щодо питань безпеки та територіальної цілісності країн.

В. Литвин вважає, що світ вийде з цієї економічної фінансової кризи абсолютно новим. Він, за його словами, „буде більш жорсткий, більш прагматичний”. „Нам важливо працювати на перспективу, щоб не з’явилося бажання і не була зреалізована силова глобалізація з боку тих країн, які вийдуть із цієї кризи більш сильними”, – заявив він.

Ключовим завданням він бачить осмислення минулого, „це дасть змогу зробити очевидний висновок – світ готовий перейти в нову якість, глобальну якість”. „Розвиток світу прискорюється, і ті мірки, і ті оцінки, ті підходи, якими ми жили до останнього часу, не завжди знадобляться для того, щоб моделювати устрій у майбутньому. Тому що сьогодні епоха – це життя одного покоління, і ми повинні це розуміти і вибудовувати відповідну політику”, – сказав він.

В. Литвин зазначив, що „ми повинні припинити апелювати до того першопорядку, який розвалився і який забезпечував більш-менш прогнозований розвиток світу”. На його думку, необхідно „разом працювати над формуванням принципів і підходів до формування світу – сьогодні, завтра і у більш віддаленій перспективі”, напрацьовувати нові міжнародні угоди. „Бо коли нам це вигідно, ми згадуємо про міжнародні документи, коли не вигідно – ми не завжди хочемо пам’ятати, а головне – користуватися цими документами. Цілком очевидно, що ми повинні працювати всі разом”, – підкреслив він.

Голова Верховної Ради України підтримав ті пропозиції, які звучали на конференції, у тому числі про проведення саміту за участю спікерів. „Довіряючи лідерам наших країн, ми повинні дедалі більш звертатися до народу – з урахуванням того, чим живуть і чого прагнуть люди. Наша

конференція – у ряду тих форумів, того діалогу, який має набути загального характеру. Коли будуть говорити парламенти, політики, люди почуватимуть себе впевненішими”, – підкреслив В.Литвин.

Учасники конференції, які обговорили ініціативи щодо зміцнення європейської безпеки, формування її нової архітектури, спрямованої на забезпечення рівної безпеки для всіх держав, запропонували продовжити їх обговорення в розширеному форматі за участю інших провідних парламентських організацій – ПАРЄ, ПА ОБСЄ, Європарламенту, ПА НАТО, ПА ОДКБ. Комюніке з таким висновком підписали Голова Верховної Ради України В. Литвин, Голова Ради МПА СНД С.Миронов, Голова Європейської асамблеї безпеки та оборони (АЗЄС) Р.Уолтер, Голова сенату парламенту Республіки Казахстан К.-Ж. Токаєв, Голова Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республіки Таджикистан С. Хайруллоєв.

На засіданні Ради Міжпарламентської асамблеї СНД, яке відбулося в понеділок у Києві, прийнято звернення до парламентів і урядів країн Співдружності у зв'язку зі 150-річчям із дня смерті та 200-річчям від дня народження Т. Г. Шевченка. „Враховуючи велике міжнародне значення творчості Т. Г. Шевченка для розвитку світової культури та його неоцінімі заслуги у зближенні культур народів країн Співдружності, Рада МПА звертається до парламентів і урядів країн-учасниць СНД із закликом провести у 2011–2014 рр. Пам'ятні заходи, присвячені ювілейним датам великого Кобзаря”, сказано у зверненні (*Офіційний сайт Верховної Ради України (www.rada.gov.ua). – 2009. – 13.07*).

Актуальна прес-конференція

С. Горова, влас. кор. СІАЗ

Комітет виборців України про новий варіант виборчого закону

1 липня поточного року Верховна Рада України ухвалила в першому читанні зміни до Закону України „Про вибори Президента України”. Саме цим змінам і була присвячена прес-конференція голови Комітету виборців України О. Черненко, що відбулася 13 липня в агентстві УНІАН.

За словами учасника прес-конференції, КВУ вже протягом півроку наполягає на необхідності внесення змін до Закону про вибори Президента, звертаючи увагу на недосконалість чинного Закону. За участі та підтримки комітету було проведено чимало круглих столів, робота яких у першу чергу була спрямована на обговорення необхідних змін до чинного Закону. Експерти КВУ високо оцінили законопроект № 4440, зареєстрований народним депутатом Р. Князевичем. Однак даний законопроект, незважаючи на позитивний висновок профільного комітету, не був розглянутий у парламенті.

Натомість, зміни до Закону про вибори Президента, проголосовані 1 липня, були підготовлені й розглянуті в досить стислі строки, без публічного обговорення та залучення експертного середовища, підкреслює О.Черненко.

КВУ підтримує частину положень, що запропоновані в проголосованому законопроекті, і вважає їх корисними. Проте голова КВУ зазначає, що „за гарною обгорткою ховається кілька небезпечних речей”, які можуть вплинути на демократичність і прозорість майбутніх виборів Президента. І першою небезпекою тут є принцип формування виборчих комісій, що передбачає надання „першочергового права на формування комісії парламентським фракціям, а вже потім, за надлишковим принципом, шляхом жеребкування, до комісії можуть бути включені представники кандидатів у Президенти”, – звертає увагу О.Черненко. Отже, виборчі комісії, сформовані таким чином, можуть порушити рівність можливостей кандидатів на посаду Президента. У Комітеті виборців зазначають, що оскільки парламентські фракції не є суб’єктами виборчого процесу, то їх пріоритетне право на включення своїх представників до виборчих комісій може призвести до порушення балансу інтересів у комісіях та прийняття ними саме політичних рішень.

Друга небезпека стосується, безпосередньо, можливості оскарження рішень виборчих комісій, що, на думку КВУ, є виключно теоретичною. Згідно з запропонованими змінами до Закону, результати проведених виборів можуть бути оскаржені у Вищому апеляційному суді у дводенний строк. І отже, процедура оскарження результатів виборів Президента майже неможлива з точки зору практичної реалізації, вважають у комітеті.

Також КВУ обурений тим, що ініціатори змін до Конституції не включили до Закону про вибори Президента України положення про офіційних спостерігачів від громадських організацій. КВУ нагадує, що такі положення присутні в законах про парламентські та місцеві вибори. Також на необхідності внесення таких змін у Закон про вибори у своїх рекомендаціях наголошували спостерігачі від ОБСЄ.

О. Черненко повідомив журналістів про те, що робоча група на чолі з депутатом А.Шевченком підготувала й подала на розгляд зміни до Закону в частині, що регулює інформаційне висвітлення виборчого процесу. У випадку, коли запропоновані зміни будуть прийняті, „журналістам буде трохи легше працювати на майбутніх виборах”, – підкреслив голова Комітету виборців.

Також він звернув увагу на те, що необхідно розглянути питання розміру грошової „застави” на президентських виборах, зважаючи на те що нині існуючу в 500 тис. грн „можуть дозволити собі навіть технічні кандидати”.

КВУ закликає народних депутатів під час остаточного ухвалення змін до Закону про вибори Президента України „відмовитися від підтримки антидемократичних норм та врахувати зауваження громадських організацій”. Хоча, на думку О.Черненка „чесні вибори не зможуть бути урегульовані жодним законом. Закон може лише мінімізувати існуючі небезпеки та ризики”.

...Доводиться констатувати, що дана точка зору голови Комітету виборців України, на жаль, заснована на наявному вже переконливому досвіді українського правоявлення (*Інформація СІАЗ*).

Подводные камни частного портового бизнеса

Частный морской бизнес планирует уничтожить антигосударственный спрут, который сложился в системе Министерства транспорта и связи Украины, – так была анонсирована пресс-конференция представителей стивидорной компании Транс Инвест Сервис (порт Южный), которая проходила в УНИАН 14 июля текущего года.

Глава ТИС О. Кутателадзе, открывая пресс-конференцию, напомнил, что после развала Советского Союза в 1992 г. были остановлены трансевразийские грузопотоки, и порты потеряли возможность полноценно работать. Опираясь на это, начальник Одесского порта, Герой Украины Н. Павлюк принял решение впервые привлечь инвестиции частного бизнеса в развитие порта. Таким образом была начата совместная деятельность с частным бизнесом.

На сегодняшний день морские терминалы Украины и частные стивидорные компании, работая вместе, обрабатывают две третьих грузооборота Украины в морских портах. Но, вместе с тем, в совместной работе возникают, ставшие уже постоянными, конфликтные ситуации частных компаний с органами исполнительной власти, прежде всего, с Министерством транспорта.

По словам участников пресс-конференции, на протяжении того времени, которое ТИС работает в порту, компания постоянно сталкивается с большими трудностями. „Сегодня преследуются частные предприятия в порту Южном, в городах Одесса, Ильичевск. Иницируются выступления с заявлениями о том, что частный бизнес наступает на интересы государственных портов и создает им проблемы”, – говорит О. Кутателадзе.

В 2008 г. правительство приняло решение „Про схвалення стратегії розвитку морських портів України на період до 2015 р.”. В данном документе указано, что инженерная инфраструктура портов (причалы и оборудование) находится на уровне конца 90-х годов прошлого столетия и в связи с этим нуждается в немедленных инвестициях. В соответствии с констатацией данного факта, на сегодняшний день только частный бизнес может реально инвестировать свои средства в морские порты, строить терминалы. В этом убеждены участники пресс-конференции и приводят соответствующие факты: начиная с 2006 г., ТИС в порту Южном построила пять причалов и три перевалочных комплекса, в то время как за аналогичный период времени оппонентами была начата стройка только одного причала (девятого) в порту Южном. Его строительство планируют завершить в 2010 г.

Еще один участник пресс-конференции А. Чебручан (ТИС-РУДА) присоединился к точке зрения О. Кутателадзе, отметив, что ТИС инвестировала строительство нового комплекса, который позволил швартовать к причалам Украины пароходы и морские суда грузоподъемностью до 120 тыс. т, в то время как до завершения данного строительства порты Украины имели

возможность принимать пароходы только до 50 тыс. т, и в исключительных случаях – суда до 65 тыс. т. Для того чтобы обеспечить судозаход таких крупных пароходов, компания инвестировала в прочистку внутреннего канала около 4 млн долл. и в образование глубоководной акватории около 30 млн долл. В настоящее время построенный комплекс является объектом порта Южный и позволяет порту и ТИС обеспечить перегрузку и обработку крупнотоннажных судов, обеспечивает перевалку до 12 млн т в год дополнительно к тем показателям, которые имелись ранее.

Участники пресс-конференции отметили, что на протяжении 15 лет своей деятельности ТИС всю свою прибыль вкладывала в расширение перевалочных мощностей Южного региона. „На сегодняшний день мы являемся крупнейшим налогоплательщиком и крупнейшим работодателем в регионе. Даже в нынешней ситуации, в период кризиса, наши предприятия занимаются набором и обучением персонала. Думаю, в таких условиях наступать на развивающееся предприятие недальновидно и неграмотно”, – подчеркнул А. Чебручан.

По мнению представителей ТИС, одной из причин, на основании которых возникают конфликтные ситуации между частными компаниями и органами исполнительной власти, является то, что министерство, которое регулирует действия транспорта, также одновременно выполняет функцию управления государственным предприятием. „Это толкает министерство к тому, чтобы оно регулировало свою деятельность в интересах своих же предприятий. И, конечно же, возникают неравные условия работы”, – говорит О. Кутателадзе. Примером была названа ситуация с портовыми сборами в порту Южном. В соответствии с требованиями постановления Кабинета Министров о портовых сборах, когда в порт входит судно, с его объема берется портовой сбор, в независимости от того, к какому причалу и предприятию идет судно. Порт Южный „своим” пароходам дает скидку в размере 50 %, а для судов, которые двигаются к причалам компании ТИС, – скидка отсутствует. „В результате – разница на тонне при одинаковых грузах, например руде и угле, составляет 2,5 долл. Какой нормальный трейдер будет переваливать грузы через терминалы с такой большой разницей в цене. Данная ситуация создана непосредственно усилиями чиновников. Тут и возникают конфликты, которые неминуемо, при такой ситуации, будут возникать и дальше”, – подчеркивает О. Кутателадзе.

Он также обратил внимание журналистов на то, что „заявление Министерства транспорта о том, что весь мир работает таким образом, когда причалы и акватория являются государственными, а то что находится дальше – все отдается бизнесу, не соответствует действительности”. Частные причалы есть в Лондоне и в других странах. В Российской Федерации в 2008 г. было принято решение о том, что в государственных портах причалы не подлежат приватизации, но, вместе с тем, частные компании имеют право построить свои собственные. „Какой сумасшедший инвестор вложит свои деньги, если он будет понимать, что шлагбаум будет непосредственно перед ним закрываться? Конечно никто. Что такое порт – это транспортный узел, который располагается между железной дорогой и морем. И если на какой-то из этих элементов будет поставлен шлагбаум, – работы не будет”, – подчеркивает глава

ТИС.

Участники пресс-конференции также проинформировали журналистов о создании Ассоциации частных морских терминалов и портовых операторов, что, по их мнению, даст возможность „достучаться до нашего правительства, чтобы оно поняло, что сегодня существуют проблемы многотысячных коллективов и проблемы инвестиций, которые вкладывают непосредственно наши предприятия”, – говорят участники пресс-конференции. ТИС в Николаеве от имени стивидорных компаний обратилась с письмом к Премьер-министру Украины и Президенту. Следствием этого является поручение первого вице-премьер-министра Украины А. Турчинова к Николаевской администрации, Минтрансвязи и другим организациям – разобраться в сложившейся ситуации и дать ответ.

Отвечая на вопросы журналистов, связанные с обвинениями ТИС в рейдерстве, представители компании привели в пример ситуацию с инвестициями в новый морской комплекс. „Мы вынули со дна 7 млн куб. м земли и создали акваторию глубиной 15 м. Теперь, по закону, мы не можем пользоваться этой акваторией, потому что доходы от нее получает порт Южный. Ведь она является производственным объектом порта. Мы говорим, господа, вы должны получать доходы, возьмите эту акваторию и в течение семи лет постепенно возвращайте наши вклады. Только с наших судозаходов порт получает 18,8 млн долл. в год. Мы попросили у порта возместить 51 млн грн в течение семи лет, а это – 900 тыс. долл. в год. Это что рейдерство? Это „пушка”, которая брошена начальником порта для того, чтобы обратить внимание правительства на то, что есть непослушные предприятия, которые нужно задавить”, – говорит О. Кутателадзе.

Отвечая на вопрос корреспондента программы „Вільна гавань”, глава ТИС отметил также, что конфликты власти возникают со всеми частными компаниями, которые хотят построить свои причалы в порту.

В пресс-релизе представителей ТИС было также подчеркнуто, что Минтрансвязи дезинформирует правительство и „проталкивает” постановления, которыми, по сути, пытается реприватизировать частную собственность таких компаний, как ТИС, „Нибулон”, „Укртрансcontainers” и других.

По мнению участников пресс-конференции, дезинформация Кабмина о состоянии дел в отрасли обязательно приведет к общему снижению размеров грузопотоков, которые на данный момент гарантирует частный морской бизнес и в целом может поставить точку на эффективном развитии портов Украины.

К изложенному выше представляется целесообразным добавить следующее: географическое положение Украины дает возможность эффективно использовать систему транспортных магистралей, в том числе и портовых сооружений, для совершенствования международного транспортного сообщения и перевалки грузов. По-видимому совершенствование данной деятельности может производиться на путях объединения усилий государственных структур и частного предпринимательства. В настоящее время, к сожалению, можно констатировать, что такого рода сотрудничество еще не является взаимовыгодным и эффективным (*Інформація СІАЗ*).

Аналітика

Ю. Якименко, мол. наук. співроб.

Перспективы реализации проектов конституционных изменений в оценках политиков и экспертов

Одним из итогов прекращения переговоров между Партией регионов и БЮТ по поводу создания широкой парламентской коалиции стала остановка в разработке согласованного проекта конституционных изменений, устраивающего обе эти политсилы. Тем не менее, основные политические игроки не прекращают работу над собственными вариантами изменений в Основной закон и рассчитывают вскоре внести их на рассмотрение Верховной Рады, где уже находится аналогичный президентский законопроект.

Если изменения в Конституцию, предлагаемые БЮТ, предусматривают закрепление в Украине парламентской республики и всенародное избрание Премьера, то президентский проект направлен на создание двухпалатного парламента и расширение полномочий Президента.

По мнению Ю.Тимошенко, на сегодняшний день в парламенте „не наберется и 10 депутатов, которые будут голосовать за жесткую президентскую форму правления”, в то время как парламентская система сейчас успешна в большинстве европейских стран.

В. Ющенко также апеллирует к европейскому опыту, заявляя, что страна должна иметь европейскую Конституцию и „дело совсем не в том, чтобы прошла редакция В.Ющенко”.

Президент считает важным принятие конституционных изменений до президентских выборов. „Нет другого варианта, как продемонстрировать неангажированность и принять изменения и дополнения в Конституцию до президентских выборов – это самый честный подход”, – заявляет он, отдавая, впрочем, себе отчет, что такой вариант развития событий малореален.

По мнению Премьер-министра, внесение изменений в Конституцию до выборов Президента невозможно. Также Ю.Тимошенко исключает возможность возобновления переговоров с ПР по изменению Конституции и формированию коалиции до выборов.

Срыв переговоров между ПР и БЮТ, по словам заместителя главы Секретариата Президента М. Ставнийчук, предоставляет новые перспективы в отношении рассмотрения президентского проекта изменений в Конституцию, поэтому проект В.Ющенко не будет отозван из парламента. „Сегодня есть хорошая перспектива для дальнейшего конструктивного диалога между Президентом и парламентскими силами в отношении дальнейшей конституционной реформы в Украине”, – считает М. Ставнийчук.

Одним из основных доводов сторонников президентского законопроекта в его поддержку являются положительные оценки документа Венецианской

комиссией, о чем недавно сообщил министр юстиции Н.Онищук. По его словам, за все время независимости, по сути, впервые Венецианская комиссия положительно высказалась в отношении подобного законопроекта, отметив, что документ в целом направлен на стабилизацию украинской политической системы.

„Комиссия признала проект Конституции, внесенный В. Ющенко, отвечающим европейским стандартам. Более того, в ходе обсуждения было отмечено, что это лучший из тех проектов Конституции, которые поступали на рассмотрение Венецианской комиссии от Украины”, – сообщил министр, подчеркнув, что документ устраняет ряд недостатков действующей Конституции, которые касаются дуализма исполнительной власти.

Согласно выводам комиссии, предусмотренная в законопроекте роль прокуратуры совпадает с европейской правовой доктриной. Организация и основные положения судебной власти, в частности, в вопросе формирования Высшего совета юстиции, в который восемь членов предлагается назначать съезду судей и по четыре – Президенту и верхней палате парламента, тоже отвечает стандартам в этой сфере. Также комиссия считает положительным предложение перейти к бессрочному назначению судей без испытательного срока на пять лет.

Реализация положений документа, по оценкам экспертов, будет способствовать укреплению местного самоуправления и децентрализации организации власти в Украине. Венецианская комиссия положительно восприняла также идею отказа от императивного мандата и новый подход к порядку и условиям формирования парламентским большинством правительства.

Среди замечаний комиссии к документу, помимо неоднозначной оценки идеи создания двухпалатного парламента, – вопрос принятия изменений в Конституцию на референдуме, что, по мнению европейских экспертов, может создать определенные сложности. „Например, некоторые изменения в Конституцию не имеют общего значения, требующего их утверждения на референдуме. Думаю, эта позиция может быть учтена Президентом”, – говорит Н. Онищук. Кроме того, по его словам, В. Ющенко может отказаться от положения о пожизненном праве экс-президентов входить в сенат. „Ряд других положений, таких как право Президента отменять акты правительства по вопросам внешней политики, безопасности и обороны также можно пересмотреть. Возможно, следует исключить в системе назначения судей политические институты и передать эту функцию Высшему совету юстиции”, – считает министр.

Н. Онищук также указывает, что, в соответствии с выводами комиссии, в законопроекте следует формализовать основания, которые бы обеспечивали большую стабильность для функционирования всех ветвей власти. „Я имею в виду то положение президентского законопроекта, которое предусматривает право главы государства распускать нижнюю палату парламента по политическим мотивам. Комиссия хотела бы, чтобы в законопроекте были

уточнены основания, в том числе политические, которые могут послужить для принятия такого решения”, – уточняет глава Минюста.

Отметим, что позитивные выводы Венецианской комиссии относительно президентского проекта Основного закона вызывают сомнение части украинского политикума.

„Специфика Венецианской комиссии состоит в том, что она не оценивает политическую целесообразность изменений, а смотрит только на соблюдение стандартов демократии. Что касается политических аргументов, то есть много замечаний относительно эффективности предлагаемых механизмов”, – считает депутат от Партии регионов Ю. Мирошниченко. „Перспектив быть принятым у этого проекта Конституции нет”, – говорит „регионал”.

Другой представитель ПР, депутат Е.Лукаш, также указывает на критичность оценок комиссии, чему, по ее мнению, есть много причин.

„Эксперты комиссии выразили мнение, что предлагаемое проектом Конституции сохранение полупрезидентской системы правления может сохранить потенциальный конфликт между Президентом и Кабинетом Министров, что создание двухпалатного парламента более чем неоднозначная идея, что референдумом злоупотреблять нельзя и т.п.”, – говорит депутат. По мнению Е.Лукаш, предложенный В. Ющенко вариант Конституции не решает проблему двоевластия в стране, а только усугубляет ее, легализуя в стране олигархию – форму правления государством, при которой власть сосредоточена в руках узкого круга лиц и соответствует их личным интересам, а не всеобщему благу. Предлагаемые изменения фактически закрепляют в Украине президентскую республику, наделяя Президента огромными полномочиями. Управление государственными делами будет сконцентрировано в руках Президента и сенаторов, наделяемых невероятными, „царскими” полномочиями. „Конституция Ющенко никого не заинтересует и никогда не будет предметом рассмотрения ни на референдуме, ни в Верховной Раде Украины. В народе о таком документе говорят „пустой”, – резюмирует депутат.

Председатель Верховной Рады В. Литвин считает, что предложенный Президентом Украины законопроект относительно изменений в Конституцию требует доработки, несмотря на положительное заключение Венецианской комиссии. „Этот документ вызывает много вопросов, как по содержанию, так и с точки зрения... „аккуратности” его подготовки”, – заявляет спикер, подчеркивая, что, несмотря на то что заключение Венецианской комиссии имеет рекомендательный характер, оно обычно является объективным и должно учитываться во время практической работы над законопроектом. Что касается изменений в Конституцию, предложенных Президентом, то, по мнению В.Литвина, „многие из них дискуссионные, особенно в части двухпалатного парламента и, начиная с того, что авторы конституционных инициатив не могут забыть себя, когда они освящают тот или другой документ”.

Председатель профильного парламентского Комитета по вопросам правовой политики С.Мищенко (фракция БЮТ) заявляет, что президентский законопроект не имеет шансов на прохождение в Верховной Раде. При этом он

напоминает, что Комитет по вопросам правовой политики большинством голосов принял решение отправить на доработку президентский вариант внесения изменений в Основной закон. По словам депутата, аналогичное решение принял Регламентный комитет Верховной Рады. По мнению С. Мищенко, форма подачи президентского законопроекта „не отвечает закону”. В частности, он отметил, что документ необходимо было оформить в виде двух законопроектов, поскольку некоторые его разделы требуют всенародного референдума. „Президент Украины должен был подать два законопроекта отдельных. По тем разделам, если это изменения в Конституцию Украины, которые не требуют референдума, – это один законопроект. А разделы Конституции, которые требуют проведения референдума, должны быть оформлены другим законопроектом”, – считает депутат.

Таким образом, как отмечает большинство обозревателей, несмотря на положительные выводы Венецианской комиссии и широкую кампанию поддержки проекта, инициированную Президентом, в условиях, когда до начала президентской избирательной кампании остаются считанные месяцы, всерьез рассматривать вероятность принятия Конституции В.Ющенко не приходится.

Помимо сложности процедуры прохождения поправок к Основному закону через парламент, нужно учитывать тот факт, что президентский проект меняет разделы, которые требуют утверждения на всеукраинском референдуме, закона о котором в Украине сейчас нет. На недавно же принятый парламентом проект такого закона Президент, по мнению экспертов, в ближайшее время, вероятно, наложит вето, поскольку он ограничивает возможности главы государства в вопросе проведения референдума.

Шансов быть поддержанным парламентом до выборов практически нету и у проекта конституционных изменений от БЮТ, хотя в скором времени планируется его регистрация в ВР.

Как сообщила недавно Ю.Тимошенко, проект изменений в Конституцию, разработанный БЮТ, содержит 10 главных особенностей, важных для будущего развития страны.

Так, документом предлагается реформировать систему правосудия, в частности, назначать судей не по политическим квотам, а также ввести ответственность за грубые нарушения при осуществлении судопроизводства. Также БЮТ будет предлагать назначать судей Конституционного Суда и членов Центральной избирательной комиссии не по квотам политических сил. Кроме того, проектом изменений в Конституцию предусматривается реформа местных органов власти. В частности, местным советам разрешат создавать собственные исполнительные органы и предложат расширить полномочия по формированию и распределению местного бюджета. БЮТ также предлагает разделить полномочия Генеральной прокуратуры и лишить ее функций расследования уголовных дел, оставив ей функции надзора. В связи с этим силовым структурам, которые имеют полномочия возбуждать и расследовать уголовные дела, будет разрешено направлять завершённые дела напрямую в суд. Кроме того, гражданам предлагается предоставить право обращаться в суд

с иском к чиновнику или должностному лицу, которое нарушило их права. Как заявляет Ю.Тимошенко, сейчас такие обращения граждан достаточно часто блокируются органами прокуратуры. Также документ предполагает существенное расширение полномочий парламентской оппозиции, которой будет предоставлено право назначать членов Счетной палаты, контролировать работу власти и, в случае выявления нарушений, проводить расследование и обращаться в суд. Еще один важный пункт проекта – отмена неприкосновенности депутатов и других представителей власти.

По словам члена БЮТ, заместителя Председателя Верховной Рады Н.Томенко, „пока идет дискуссия во фракции в отношении вынесения на широкое обсуждение только тех разделов, которые абсолютно поддерживаются фракцией”. В частности, речь идет о таких разделах, как местное самоуправление и реформа правоохранительной системы. Кроме того, вызывают дискуссии разделы Конституции, которые касаются императивного мандата, а также системы формирования избирательных списков.

Н. Томенко сообщает, что фракции нужно принять решение о том, регистрировать ли в парламенте более радикальную версию законопроекта об изменении Основного закона, либо компромиссную версию, за принятие которой проголосуют 300 депутатов. То есть на сегодняшний день проблема состоит в том, будет ли законопроект выражать исключительно позицию фракции БЮТ в отношении конституционной реформы, либо это будет „более компромиссный вариант”, который сможет лечь в основу реальных конституционных изменений после президентских выборов.

Н. Томенко заявляет, все проекты изменений в Конституцию будут обсуждаться в период до президентской избирательной кампании. Но реальность принятия любого проекта на сегодняшний день минимальна. „Ни один законопроект не будет поддержан”, – считает он.

О намерении вскоре зарегистрировать в парламенте свой законопроект заявляли также представители Партии регионов, хотя эксперты не исключают возобновления переговоров между БЮТ и ПР и, соответственно, внесения на рассмотрение парламента согласованного проекта конституционных изменений.

Первый заместитель Председателя Верховной Рады А.Лавринович допускает, что такой проект будет вынесен на рассмотрение парламента до выборов Президента. Хотя в настоящее время переговоры с БЮТ по внесению изменений в Основной закон остановлены, А. Лавринович настаивает на необходимости возобновления таких переговоров, подчеркивая, что ПР будет продолжать искать компромисс в переговорах с БЮТ по конституционным изменениям. „Думаю, до президентских выборов мы еще можем возродить эту работу и вынести в парламент согласованный документ. Ведь когда год назад мы выносили в парламент свой проект изменений в Конституцию, как трезвомыслящие люди понимали, что без поддержки второй самой крупной в парламенте политсилы – БЮТ – не сможем провести изменения”, – говорит политик.

Большинство экспертов также считают возможным возобновление переговоров между БЮТ и ПР. Поскольку ни одна из этих сил не имеет „контрольного пакета” голосов в парламенте, шансы быть принятым имеет лишь компромиссный вариант конституционной реформы, устраивающий основные политсилы. Но это, вероятнее всего, произойдет уже после президентских выборов.

До президентских выборов конституционный процесс будет продолжаться, – считает президент социологической службы „Украинский барометр” В.Небоженко. „Могут свести все до более-менее понятного проекта, а потом провести выборы. Хотя при нашей сложной политической ситуации за неделю до выборов может быть принят радикальный конституционный текст, и выборы могут быть отменены”, – прогнозирует эксперт.

Депутат В.Писаренко (фракция БЮТ) говорит, что в ближайшее время голосования по Конституции ожидать не стоит. „Думаю, это произойдет не раньше чем новый Президент освоится в новом Секретариате, и выстроится понятная система его взаимоотношений с парламентом и Кабинетом Министров”, – заявляет политик, подчеркивая, что его фракция сделает все, „чтобы проект В.Ющенко остался только его мечтами о пожизненной неприкосновенности”. Его однопартиец А.Шкиль также считает, что до выборов Основной закон изменить не удастся.

По мнению политолога В.Фесенко, изменение Конституции станет одной из главных политических тем 2010 г. „Для выхода из кризиса мало избрать нового главу страны. Нужно убрать процедурные противоречия, которые есть в нынешней редакции Конституции. Одна из главных проблем – дуализм исполнительной власти. Предполагалось, что совместный контроль Президента и Премьера над исполнительной властью будет подталкивать их к сотрудничеству, оказалось наоборот”, – говорит эксперт. Поэтому возврат к реальным изменениям в Основной закон неизбежен.

Таким образом, тема конституционных изменений станет одной из предвыборных технологий, когда каждый из ключевых кандидатов в Президенты будет предлагать избирателям свой проект изменения системы власти.

Ю. Половинчак, канд. іст. наук, старш. наук. співроб.

Газові проблеми як стадія хронічного захворювання українського енергоринку

«Газове питання», що включає і проблему розрахунків за використане паливо та непростих взаємин з російським газовим монополістом, і фінансовий стан Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» давно вже перетворилося на «хронічно актуальне» для України і стало чималою мігренью

для Заходу, який на 80 % газового постачання залежить від української ГТС та українсько-російського співробітництва в цій сфері, назвати яке прозорим і передбачуваним може лише невинуватий ідеаліст. Пошуки таких ідеалістів у міжнародних інституціях та серед євровичинників – справа марна та безнадійна: ситуацію у газовій сфері там оцінюють із пересторогою. Директор Міжнародного енергетичного агентства Н.Танакі вже висловив «серйозне занепокоєння» тим, що перебої в поставках російського газу територією України «можуть настати практично будь-якої миті». «Складна економічна ситуація в Україні кожного місяця перетворює сплату на виклик», – цілком реально оцінює ситуацію він.

Відкладеною, але навряд чи знятою залишається проблема штрафних санкцій за недобір газу (на словах «пробачених» “Газпром”). Вичерпуються навіть існуючі джерела доходів НАК: у липні з необхідних промисловим підприємствам 1,2 млрд куб. м газу, “Нафтогаз” продасть лише половину – значну частину промислових клієнтів у НАК «відбила» “дочка” “Газпрому” – “Газпром збут Україна”. Починаючи з лютого 2009 р., “Нафтогаз” розраховується з “Газпром” за рахунок кредитів держбанків, авансових російських платежів за річний транзит газу (2,2 млрд дол. наперед, до 2010 р.), а також емісії Нацбанку. З яких коштів компанія тиждень тому розрахувалася за червневий газ, офіційно так і не повідомлено.

«Газпром» у свою чергу отримання плати за минулий місяць підтвердив, але знову висловив стурбованість щодо майбутньої оплати за газ, обсяги купівлі якого зросли. «Платіж на початку серпня стане певним рубежем і для української компанії, і для країн, зацікавлених у транзиті через Україну», – йдеться в повідомленні російської компанії. Представник «Газпрому» С.Купріянов повідомив, що за перший тиждень липня українська сторона збільшила обсяг купівлі газу в чотири рази, що свідчить про відновлення процесу наповнення сховищ. Представники «Нафтогазу» підтверджують збільшення обсягів закупівлі російського газу. В III кварталі ціна на нього впала на 26,9 % до 198 дол за 1 тис. куб. м., пояснюють вони, а в IV кварталі знову може зрости (формула прив’язана до котировок на нафту із запізненням на дев’ять місяців).

Проте вигідність ціни жодним чином не вирішує питання оплати за газ, закачаний у ПГС – у «Нафтогазу» необхідної для цього суми, якою б вона не була (а ясності в цьому питанні мало), немає і бути не може.

Занепокоєння щодо недостатніх, на її думку, темпів закачування газу в ПГС України російська сторона почала висловлювати ще наприкінці травня. У зв’язку з цим Росія запропонувала європейським інституціям і компаніям надати Україні кредит для закачування необхідних обсягів газу до ПГС. «Якщо йдеться про кредити, давайте допоможемо Україні синдикувати відповідні гроші, але цим має займатися не одна Росія, зрештою, не у нас проблеми з платоспроможністю», – заявив президент РФ Д.Медведев. Раніше Україна зверталася до Росії з проханням надати кредит у розмірі 5 млрд долл., але Москва відмовила. Після цього Київ звернувся по допомогу до Брюсселя, однак саміт ЄС 19 червня на виділення грошей не погодився. Президент Єврокомісії

Ж.-М.Баррозу заявив, що ЄС поки що не може допомогти Україні фінансово в оплаті за газ. «Це дуже складно з нашим нинішнім європейським бюджетом допомогти Україні», – підкреслив він.

Як один з варіантів рішення проблеми заповнення ПСГ, «Нафтогаз» 18 червня в Брюсселі пропонував європейським компаніям купити газ у Росії і зберігати його в осінньо-зимовий період в українських підземних сховищах. Практично відразу надійшла інформаційна атака з боку Росії. 24 червня в Москві, де в той час відбулася міжнародна нафтогазова конференція, заступник голови правління ВАТ «Газпром» О.Медведєв заявив, що «Газпром» відмовляється зберігати свій газ у підземних сховищах України через її ненадійність. «На жаль, ми зіткнулися з тим, що досить значний обсяг газу – близько 8 млрд куб. м – безвісти зник із ПСГ України. Ми цілу зиму безуспішно намагалися хоч один кубометр газу підняти за нашими заявками», – сказав він.

У свою чергу НАК «Нафтогаз України» виступила із заявою, запевнивши, що з початку 2006 р. в українських ПСГ не зберігається жодних обсягів газу, які належить ВАТ «Газпром». Виходячи з цього, протягом останніх чотирьох років і до сьогодні «Нафтогазу України» не можуть висуватися якісь претензії з боку ВАТ «Газпром» щодо відбору його газу з ПСГ України.

Експерти не виключають, що демонстративна відмова від зберігання газу в ПСГ внаслідок «зникнення» – це реакція «Газпрому» на пропозицію «Нафтогазу» європейським компаніям зробити запаси на зимовий період в українських сховищах, закупивши його попередньо в Росії. «Тези про «крадіжку» газу або «зникнення» його в Україні завжди є в руках газпромівських шулерів. Однак ця теза належить виключно до сфери пропаганди. В історії українсько-російських газових відносин не було жодного випадку її юридичного підтвердження. Логіка «Газпрому», у принципі, досить примітивна. Йому потрібні гроші, оскільки фінансове становище російського монополіста анітрохи не краще, аніж «Нафтогазу». Тому «Газпром» визначив для себе напрям головного удару – вичавлювати з України та Білорусі все, що можна, і навіть більше. Закачування власного газу на зберігання в ПСГ України не передбачає доходів для «Газпрому». А от «втюхати» газ «Нафтогазу», та ще й за високими цінами II кварталу, – це завдання здійсненне, враховуючи надзвичайну без'язикість уряду України і «Нафтогазу» у відносинах з «Газпромом», – зазначає керівник енергетичних програм Центру «Номос» М. Гончар.

Поки що ж внутрішні проблеми експортера і транзитера газу для Західної Європи та їхні взаємні звинувачення змушують Європу готуватися до гіршого. Газова координаційна група ЄС рекомендувала країнам Євросоюзу підготуватися на майбутній зимовий період і заповнити свої газові сховища зі всіх можливих джерел. Передбачено також будівництво додаткових газопроводів для того, щоб паливо можна було перекачувати з однієї країни в іншу. Будуть створені додаткові сховища, а також термінали для рідкого газу. Діяти новий план почне не пізніше за 2014 р., передає Deutsche Welle.

В ЄС також серйозно взялися за будівництво альтернативних газопроводів. 13 липня чотири країни Євросоюзу – Болгарія, Румунія, Угорщина і Австрія – і

Туреччина підписали міжурядові угоди за проектом газопроводу Nabucco. Переговори щодо створення альтернативного газопроводу активізувалися саме в січні, після зимового конфлікту між Києвом і Москвою, коли багато європейських країн залишилися без газу. Головна сенсація переговорного процесу – це перехід Болгарії від підтримки російського «Південного потоку» до співпраці в рамках Nabucco. Таким чином, з російського ланцюга може бути вилучена найважливіша ланка. Утім, до початку конкретної реалізації проекту Nabucco все може змінитися. Захід і Росія тасуватимуть геополітичну карту, домовляючись з лідерами регіону, що, без сумніву, гальмуватиме практичну реалізацію обох проектів. Це, у свою чергу, означає, що в середньостроковій перспективі Україна збереже свою роль транзитера. Але лише в середньостроковій перспективі.

Що ж стосується найближчої перспективи, то проблема закачування газу в українські підземні сховища для забезпечення транзиту в майбутньому опалювальному сезоні, точніше його оплати, залишається найбільш актуальним питанням.

Відповідь на це питання повинні були дати газові консультації, що завершилися в Брюсселі 29 червня. Тоді відбулися технічні консультації Єврокомісії з представниками міжнародних фінансових організацій, європейських газових компаній, а також України і Росії щодо вирішення питання поставок газу в зимовий період. Під час цієї зустрічі обговорювалася можливість надання Україні грошей по лінії міжнародних фінансових інститутів – МВФ, Світового банку, Європейського банку реконструкції і розвитку та Європейського інвестиційного банку.

Як пояснила напередодні Прем'єр України Ю. Тимошенко, для того щоб уникнути повторення січної газової кризи, країна повинна закачати в сховища 19,5 млрд куб. м російського газу. За словами Ю. Тимошенко, для цього необхідно 4,2 млрд долл., однак грошей Київ не має.

У інформаційних повідомленнях, присвячених брюссельській «газовій зустрічі» було відзначено, що Європейська комісія і Україна «досягли прогресу» у переговорах щодо надання Києву багатомільярдної позики для погашення боргів за газ. Водночас отримати чітку і докладну інформацію, хай навіть неофіційну, у чому саме полягає цей самий «прогрес» досить важко. З коментарів учасників зустрічі, головним чином європейських чиновників, зроблених «на умовах анонімності», можна виокремити кілька аспектів.

По-перше, у європейських ЗМІ підкреслювалося, що чиновники ЄК сумніваються в необхідності виділяти попередньо заявлені Москвою і Києвом 4,2 млрд дол. для оплати газу, який потрібно закачати в ПСГ. «Скоріше 2 млрд дол., але цифри можуть змінитися, оскільки тільки українці знають, скільки газу знаходиться в їхніх сховищах», – підкреслив неназваний співрозмовник агентства Reuters. Аналітик Фонду Баторега (Batory foundation, Варшава) Г. Громадський зробив припущення, що Прем'єр-міністр Ю. Тимошенко завдяки «газовому кредиту» намагається залучити якнайбільше коштів на покриття дефіциту державного бюджету та отримати кошти на проведення президентської кампанії. «Все вказує на те, що так багато грошей не потрібно.

Знаючи фінансову непрозорість такого типу договорів, не можна виключити, що вона могла б використати ці гроші в інших цілях”, – вважає Г.Громадський.

Представники ЄС і міжнародних фінансових інститутів запропонували делегатам від України дати підтвержені міжнародними спостерігачами дані про наявність газу в підземних сховищах і про потреби в закачуванні палива для виконання зобов'язань щодо транзиту. Після отримання чітких відповідей, яких чекають потенційні кредитори в максимально короткі терміни, може розпочатися процедура розгляду конкретних параметрів допомоги.

Наступне, що стало відомо за підсумками брюссельського переговорного процесу, – Європейський союз готовий надати Україні кредит тільки в обмін на структурні реформи в газовій сфері. Зокрема, Євросоюз ставить Україні умову провести реформи в газовій галузі згідно з брюссельською декларацією щодо модернізації газотранспортної системи. Головним змістом брюссельської декларації є згода ЄС залучити кошти для модернізації ГТС України в обмін на передачу труби під управління незалежного оператора, який би гарантував прозорість транзиту газу. Фактично це означало б приєднання українських мереж до газової інфраструктури ЄС, і Москва вже неодноразово висловлювала невдоволення з приводу брюссельської декларації.

Отже, переговори з ЄС зі створення міжнародного пулу фінансових організацій для виділення Україні кредиту (а він потрібен терміново) фактично “пробуксовують”, наступна зустріч Європейської комісії, міжнародних фінансових інституцій, представників “Газпрому” і “Нафтогазу” анонсована, але дата її сформульована досить розпливчато: «відбудеться у найближчі тижні».

Тим часом уряд шукає інші джерела отримання коштів для вирішення проблеми заповнення ПГС. Один з гіпотетичних варіантів, а саме: отримання кредиту в 4 млрд дол. у російських банків за сприяння російської інвестиційної компанії «Тройка Диалог» останнім часом активно обговорюється у ЗМІ. Ряд видань оприлюднили інформацію про умови цього кредиту. У проекті кредитного договору, за їх даними, передбачено, що інвесткомпанія організовує залучення синдикуваного кредиту в обмін на 1,25 % від суми позики таким чином, що більшу частину коштів видадуть російські фінансові організації, у тому числі, можливо, і держкорпорація «Внешэкономбанк». За умовами проекту угоди росіяни отримують повний доступ до фінансової та юридичної документації найбільшої української компанії – “Нафтогазу України”, організації, яка має стратегічне значення для нацбезпеки.

Реакцію української сторони на повідомлення ЗМІ не можна назвати чіткою. Так, у «Нафтогазі» відразу ж заявили, що нічого не чули про подібний проект, але 6 липня Прем'єр Ю. Тимошенко заявила, що українська сторона дійсно звернулася по фінансову допомогу до РФ і вже одержала пропозиції про видачу кредиту. Як би там не було, якщо інформація ЗМІ хоча б частково відповідає дійсності, висока ймовірність того, що про умови надання кредиту українська громадськість дізнається постфактум, коли Ю. Тимошенко бадьоро розповідатиме про те, що «це дійсно унікальні умови для України, і я дуже здивована, що люди, які дуже добре розбираються в досягнутих результатах,

сьогодні мають нахабство заявляти, що там десь порушені інтереси України», як це було, коли Прем'єр-міністр коментувала січневі газові домовленості з Росією. Нагадаємо, що оцінки експертів наразі слабо корелюються з оптимізмом Ю.Тимошенко, продемонстрованим у цитованому виступі.

Поки що ж українські чиновники неофіційно повідомляють, що єдиний реальний вихід з глухого кута газового кредиту – це перерозподіл коштів МВФ. Розмови про те, що уряд вирішив витратити на ліквідацію газових «хвостів» гроші стабілізаційних траншів Міжнародного валютного фонду почалися ще минулого місяця. Наприклад, наприкінці червня аналітик інвестиційної компанії Phoenix Capital A. Нестерук прямо дав зрозуміти – левову частку коштів фонду, виділених для України, з'їдає оплата російського газу. Сьогодні ж неофіційно обговорюється можливість опосередкованого фінансування фондом закупівлі газу для заповнення українських сховищ та для поточних поставок, починаючи з липня. Хоча Ю. Тимошенко ще в червні заявила, що питання про участь МВФ у газових схемах не розглядається, заступник голови компанії «Нафтогаз» І. Діденко, як повідомляє російська «Независимая газета», підтвердив, що переговори з місією фонду, яка приїхала до Києва, велися і що він особисто брав у них участь. Коментуючи пропозицію російського віцепрем'єра використати для закупівлі газу до українських сховищ частину коштів з кредиту МВФ, Діденко зазначив: «І такий варіант відпрацьовується... Теоретично це можливо». У цьому контексті, як повідомляє видання, обговорювалася участь МВФ у істотному збільшенні статутного фонду «Нафтогазу».

Наразі уряд вирішив сам допомогти «Нафтогазу», збільшивши його статутний фонд на 18,6 млрд грн – до 24,1 млрд грн за схемою, близькою до алгоритму рекапіталізації банків: Кабмін випускає облігації внутрішньої державної позики, перераховує їх у капітал НАК, а потім Нацбанк обмінює ОВДП на свіжовидрукувані 18,6 млрд грн. Проте збільшення статутного фонду НАК «Нафтогаз України» за рахунок реалізації облігацій внутрішньої державної позики, з одного боку, у макроекономічній перспективі, безумовно, може спровокувати інфляційний тиск, а з іншого – лише тимчасово вирішить проблему закачування газу в сховища. Отже, наразі можемо лише констатувати наявні проблеми в газовій галузі, а от напрями їх вирішення залишаються відкритими.

Ю. Белов, влас. кор. СІАЗ

Ход подготовки к проведению Евро-2012 в Украине в оценках СМИ

Среди главных проблем подготовки к финальной части чемпионата Европы по футболу в 2012 г. в Украине – недостаток средств либо нерациональное их

использование, что в условиях экономического кризиса и политической нестабильности грозит возможностью срыва плана мероприятий.

Обозреватели отмечают, что пока под осуществление проектов, связанных с проведением Евро-2012, Украина не смогла привлечь ни одного крупного иностранного инвестора. По различным оценкам, в этом году объем иностранных инвестиций на проекты, связанные с чемпионатом, вряд ли превысит 0,5 млрд долл. при необходимых на сегодняшний день примерно 2 млрд долл. Таким образом, Украина будет вынуждена собственными силами финансировать значительно больше, чем предусматривалось ранее, при этом доходы страны от проведения мероприятия не покроют и малой части денег, потраченных на его подготовку.

В соответствии с обновленным планом подготовки и проведения в Украине финальной части чемпионата Евро-2012, разработанным Минэкономики и недавно рассмотренным правительством, стоимость мероприятия составит 127 млрд грн, из которых из госбюджета будет выделено 33,4 млрд грн. Местные власти должны профинансировать подготовку к чемпионату на 6,8 млрд грн, основную же часть затрат (87,2 млрд грн) понесут частные инвесторы.

Новым планом предусматривается увеличение финансирования подготовки к чемпионату из госбюджета за счет выделения средств из стабилизационного фонда, а также благодаря принятому недавно парламентом закону, обязывающему Нацбанк перечислить в 2009 г. на нужды Евро-2012 около 10 млрд грн.

По словам главы Координационного бюро по подготовке и проведению Евро-2012 в Украине И.Шевляка, сокращение сметы чемпионата (предыдущий план предусматривал сумму в 163 млрд грн) связано в первую очередь с новыми требованиями УЕФА, которые касаются только четырех городов, а не шести, как было раньше – из борьбы за право принять матчи Евро-2012 выбыли Одесса и Днепропетровск. Кроме того, было отменено строительство Большой окружной дороги, на которую планировалось потратить 10,4 млрд грн.

Однако эксперты не видят большой проблемы в сокращении сметы. «Ни одна цифра в предыдущем плане не прошла экспертизу. Например, Харьков просчитался на 35 млн грн. Поэтому новый план – более взвешенный и продуманный», – считает заместитель губернатора Харьковской области С.Стороженко, отмечая, что новый вариант плана подготовки к Евро-2012 пока не окончательный и будет пересматриваться из-за «плавающих» цен на материалы и услуги.

Наиболее затратные для госбюджета пункты плана – строительство и реконструкция аэропортов, что требует 11,3 млрд грн, больше половины из которых будет выделено из госбюджета.

Новый план предусматривает более высокий уровень затрат для местных бюджетов. Ранее предполагалось, что финансирование строительства и реконструкции автодорог будет осуществляться по схеме 50 на 50. Но в предложенном правительством плане всем четырем городам из госбюджета выделяется по 192 млн грн, а местные бюджеты должны профинансировать от

700 до 800 млн грн. «Это нереальные суммы», – заявляет директор Департамента по подготовке к Евро-2012 Харьковского горсовета В. Христоев. По мнению обозревателей, такой шаг правительства может обернуться не строительством новых дорог, а только реконструкцией существующих.

Что касается строительства и реконструкции отелей, то почти 90 % всех необходимых на это средств (39 из 40 млрд грн) будет выделено инвесторами.

Помимо аэропортов и гостиничной инфраструктуры, особое внимание уделяется стадионам. Согласно плану, на их строительство и реконструкцию предусмотрено выделение 4,68 млрд грн.

Подготовка к финальной части чемпионата служит предметом острых дискуссий между Президентом и правительством.

В конце июня В.Ющенко обвинил правительство в фактическом срыве финансирования работ по подготовке страны к проведению Евро-2012. «О каком Евро-2012 сейчас можно говорить, если у нас в бюджете на 2009 г. предусмотрено 4,5 млрд грн из стабилизационного фонда, а профинансировано фактически 330 млн грн», – заявил Президент, подчеркнув, что средства из специального и стабилизационного фонда могут быть выделены только в случае выполнения доходной части бюджета, «а не дефицита».

«Это не европейское отношение и страна, которая 30 ноября будет иметь последнюю техническую миссию перед исполкомом УЕФА, пять месяцев фактически ничего не сделала с точки зрения государственного финансирования по ключевым региональным инфраструктурам», – подчеркнул В. Ющенко.

Вслед за критическими заявлениями Президента в адрес Кабмина Премьер-министр Украины Ю.Тимошенко заявила, что берет под свой патронат строительство всех объектов для проведения в Украине чемпионата. Она сообщила, что договорилась с представителями местных властей городов, где планируется проводить чемпионат, о том, что раз в две недели будет проводиться специальное совещание с представителями властей и строительных компаний для того, чтобы держать под контролем все работы. «Будем полностью следить за всеми графиками финансирования, и мы сделаем так, что Украина будет просто идеально подготовлена к Евро-2012. Это будет, поверьте мне», – пообещала Премьер-министр.

По словам министра семьи, молодежи и спорта Ю.Павленко Украина опережает Польшу по подготовке спортивной инфраструктуры к Евро-2012. «Во всех отчетах УЕФА здесь меньше всего претензий к Украине», – отмечает министр.

«Главная задача консолидировать все усилия местных, центральных органов власти, исполнительной, законодательной ветви власти с тем, чтобы те вызовы и те задачи, которые перед нами стоят максимально решить и 30 ноября подтвердить право всех четырех украинских городов принимать Евро-2012 и финал в Киеве», – заявил Ю. Павленко.

«До 30 ноября, если не будет осуществлено никаких внутренних провокаций, мы выйдем на четыре принимающих города в Украине», – сказал министр, подчеркнув, что все четыре города, которые будут принимать матчи

чемпионата, будут иметь достаточное количество гостиниц. Также Ю.Павленко оптимистически оценил подготовку аэропортов принимающих городов.

В ходе состоявшегося недавно третьего заседания Украинско-польского комитета по вопросам подготовки и проведения Евро-2012 Вице-премьер-министр Украины И.Васюник заявил, что до 31 июля 2009 года правительство Украины предоставит гарантии финансирования подготовки четырех украинских аэропортов к чемпионату Европы по футболу 2012 г., включая строительство взлетно-посадочных полос.

По словам И. Васюника, до конца 2011 г. аэропорты в четырех принимающих городах Украины – Киеве, Львове, Харькове и Донецке – будут полностью готовы. «Мы находимся на завершающей стадии формирования окончательных проектов развития, и до 31 июля, как это и предусмотрено решением от 13 мая, мы предоставим от имени правительства, а также принимающих городов полные гарантии финансового обеспечения реализации этих проектов, включая строительство полос – а я хочу сказать, что уже на 75 % полоса в донецком аэропорту готова, полоса в Харькове начинает строиться в конце этого месяца, полоса во Львове строится, и начиная с конца сентября, начнется строительство и реконструкция двух терминальных комплексов в аэропортах Львова и Донецка», - сообщил Вице-премьер-министр.

Что касается строительства гостиниц, то, по словам И. Васюника, правительство готово в ближайшее время рассмотреть вопрос дополнительного стимулирования инвесторов, готовых развивать гостиничный бизнес в стране накануне Евро-2012. «Мы провели полный мониторинг всех объектов, которые могут быть использованы для этой цели, мы проанализировали риски. Сейчас мы абсолютно уверены, что Киев до 2011 г. сможет даже с профицитом обеспечить гостиничными номерами всех гостей финального матча. По Донецку и Харькову, на основе этого анализа, правительство в ближайшее время готово принять решение относительно дополнительной поддержки и стимулирования инвесторов таких проектов», – сообщил И.Васюник.

Тем не менее, темпы и объемы финансирования необходимых для проведения чемпионата проектов и программ не устраивают Президента. На состоявшемся в середине июля совещании, посвященном проблемам подготовки к Евро-2012, В. Ющенко выразил обеспокоенность по поводу их недостаточного финансирования.

В. Ющенко подчеркнул, что расходы на подготовку к чемпионату в государственном бюджете на текущий год составляют 7,2 млн грн. Однако стабилизационный фонд, который должен был обеспечить финансирование в объеме около 4,5 млн грн, не сформирован. Спецфонд Министерства транспорта и связи, который предусматривался в объеме 2,4 млрд грн для финансирования объектов чемпионата Европы-2012, также не сформирован и «пребывает на нулевом уровне».

Также В.Ющенко настаивает на необходимости пересмотра программы подготовки городов, которые потенциально могут принимать Евро-2012.

«Мы должны иметь уточненную программу и сконцентрировать усилия там, где они наиболее необходимы. Программа подготовки должна быть вся

сконцентрирована на городах, на базе которых будет осенью формироваться окончательное решение исполкома УЕФА», – сказал он, призвав разработать такую программу до октября этого года и поручив представить обновленный перечень объектов этих городов и новый график обеспечения их помесячного финансирования.

Президент дал поручение НБУ и Министерству финансов в ближайшее время сформировать и утвердить порядок обеспечения финансирования объектов Евро-2012.

Особое внимание В. Ющенко обратил на необходимость обеспечения целевого использования средств. По его словам, существует множество примеров использования средств на важные программы нецелевым путем. Последний из них – программа достройки жилищных объектов. По имеющейся информации, предусмотренные средства планируется использовать для приобретения квартир просто на рынке с тем, чтобы их раздать. «Вместо того, чтобы миллиарды ресурсов мобилизовать через финансирование недостроенного жилья, в правительстве было принято решение выкупить за счет этих средств на рынке соответствующее жилье и тем самым на девять десятых сократить мобилизацию финансов, которую мы планировали, – подчеркнул В. Ющенко. – Это маленький пример того, как говорится одно, а потом идет политика... и переходит на сладко-приторный пиар-шаг бездумного использования эмиссионных ресурсов государства».

Многие отечественные издания обращают внимание на то, что бюджетные средства Государственной целевой программы подготовки и проведения в Украине финальной части чемпионата Европы по футболу тратятся на объекты и мероприятия, которые не имеют отношения к чемпионату. Некоторые эксперты заявляют, что в Министерстве по делам семьи, молодежи и спорта Украины нет документов, обосновывающих включение ранее незапланированных к строительству объектов в программу Евро-2012. В частности, отсутствует обоснование включения в программу возведения на территории, принадлежащей частной фирме, Национального олимпийского центра подготовки по игровым видам спорта с центром спортивной медицины и антидопинговым центром в селе Гореничи Киевской области. На строительство этого центра запланировано потратить 448,2 млн бюджетных средств, в прошлом году было выделено 38,6 млн грн.

СМИ также сообщают об инициативе Министерства здравоохранения Украины направить 6,5 млн грн средств госпрограммы на капитальный ремонт общежитий медицинских учебных заведений и центров последипломного образования. Еще 20 млн грн Минздрав решил передать реабилитационно-диагностическому центру в Краматорске Донецкой области. Ни один из этих объектов не входит в перечень медицинских учреждений, которые должны обслуживать чемпионат.

Кроме того, обозреватели подчеркивают, что за год Министерство образования и науки Украины так и не смогло разработать и утвердить детализированный план освоения выделенных программой Евро-2012 средств. Планировалось, что МОН уже потратит 20 млн грн из госбюджета на

строительство новых общежитий и 2,6 млн грн – на мероприятия, связанные с правами интеллектуальной собственности УЕФА.

При этом бюджетные деньги МОН тратило по собственному усмотрению – 4,75 млн грн было направлено не на строительство шести новых общежитий, как предусмотрено программой, а на реконструкцию и ремонт старых, которые не будут принимать гостей чемпионата. По подсчетам экспертов, всего на подготовку «спальных мест» для гостей было использовано только 34 % средств, выделенных в рамках программы Евро-2012.

Что касается защиты интеллектуальной собственности УЕФА, в рамках программы Евро-2012 вопреки законодательству МОН получило из госбюджета 700 тыс. грн на проведение экспертизы заявок относительно регистрации прав на интеллектуальную собственность УЕФА. Однако указанные работы, в соответствии с украинским законодательством, должны выполняться за счет сборов, уплаченных заявителями.

Определенный общественный резонанс вызвали выводы временной следственной комиссии Верховной Рады, проверявшей ход реконструкции НСК «Олимпийский» в Киеве к Евро-2012, согласно которым строительство идет с затягиванием сроков и завышением стоимости работ.

«Наблюдательный совет, который контролирует, куда идут выделенные государством деньги, подменен некой «межведомственной группой», состоящей в основном из членов Федерации футбола и представителей генподрядчика. Прежний генподрядчик год назад гарантировал, что к июлю 2010 г. и за 1,5 млрд грн стадион будет построен. Теперь Минсемьи подписало договор, по которому только в июле 2010 г. появится проектная документация. А окончательная стоимость стадиона до сих пор неизвестна, хотя Кабмин ее увеличил до 2,114 млрд грн. Идет откровенное воровство денег», – сообщил глава комиссии Р.Сафиуллин.

Впрочем, Федерация футбола Украины опровергла обвинения Р.Сафиуллина. «В средствах массовой информации распространяются некорректные высказывание председателя Временной следственной комиссии Верховной Рады в адрес Федерации футбола Украины. В частности, Р.Сафиуллин пытается сознательно передергивать реальные факты, касающиеся количества представителей национальной ассоциации в составе межведомственной рабочей группы по вопросам реконструкции НСК «Олимпийский», образованной распоряжением Премьер-министра Украины от 5 июля 2008 года № 939-р», - говорится в заявлении ФФУ.

По мнению представителей федерации, народный депутат бездоказательно намекает, что это обстоятельство содействовало неконтролируемому расходованию государственных средств во время строительных работ на НСК. «На самом деле среди 21 члена межведомственной рабочей группы есть только трое представителей ФФУ. К тому же их официальный статус никоим образом не влияет на принятие решений относительно финансовых вопросов строительства, а также на сферу договорных отношений между заказчиками и подрядчиками реконструкции НСК «Олимпийский», – отмечается в документе.

Сложная ситуация с подготовкой чемпионата в Украине стала поводом для беспокойства со стороны главы УЕФА М.Платини, заявившего о готовности рассмотреть кандидатуры немецких городов в качестве альтернативы украинским. Однако, по словам М.Платини, до исполкома, который пройдет 30 ноября, новых решений по Евро-2012 принимать не будут. «На данный момент я не хочу обсуждать никаких других сценариев. Я верю, что Украина сможет справиться с ситуацией. Мы оставляем Украине и Польше право принять турнир. В то же время мы предупредили эти страны о многих проблемах, которые должны быть решены. Нам обещали хорошие дороги, инфраструктуру, отели, но пока мы этого не видим. Надеемся, что ситуация изменится в ближайшие три месяца», – заявил глава УЕФА.

Украинские власти отреагировали на эти заявления некоторой активизацией усилий по подготовке мероприятия. В частности, руководство государства провело ряд выездных рабочих совещаний во всех четырех принимающих городах, чтобы лично убедиться, что Украина справится с выполнением рекомендаций УЕФА до 30 ноября, как того требует решение Исполнительного комитета УЕФА.

Таким образом, хотя ход подготовки к проведению мероприятия пока оставляет желать лучшего, наличие некоторого запаса времени при условии консолидации усилий сторон, отвечающих за осуществление необходимых проектов, может поспособствовать успешному разрешению проблемных вопросов. Главными факторами риска срыва графика подготовки к чемпионату остаются кризисные явления в экономике и политическая нестабильность в стране.

А. Потіха, наук. співроб.

Жнива-2009 – пора надій і здобутків

Збір урожаю 2009 р. розпочали практично всі господарства України. Першими виявилися південні області. Вони відразу ж зіткнулися з проблемами. Перші результати підтвердили гірші побоювання експертів – про рекордний урожай у нинішньому році не варто навіть мріяти. Скоріше за все, у вітчизняні засіки потрапить на 10 млн т зерна менше, ніж у минулому сезоні.

Сподівання урядовців і, зокрема, Прем'єр-міністра України Ю. Тимошенко, яка навесні заявила, що очікує на такий самий обсяг урожаю зернових у 2009 р., як і в 2008 р., не справдилися. „Дасть Бог, буде гарна погода і врожай не буде гірше, ніж минулого року. А минулого року був урожай у два рази більший, ніж той, що був у позаминулому році. Тому зерна Україна може запропонувати багато”, – заявила Прем'єр журналістам у квітні поточного року.

За її словами, поточна посівна кампанія пройшла достатньо успішно. „Завдяки українським аграріям у нас сьогодні не так складно з валютою”, – підкреслила Ю. Тимошенко. Вона пояснила, що завдяки гарному торішньому врожаю „сьогодні весь світ купує наше зерно за абсолютно нормальною

ринковою ціною, ми тримаємо і валютний баланс у країні”.

Проте, як відзначають експерти, погодні умови внесли значні корективи. Однак втрату валу селяни компенсують за рахунок високих цін. Активізація попиту і ослаблення традиційних конкурентів наших експортерів на світовому ринку відкривають перед трейдерами нові горизонти. А ось селяни, скоріше за все, знову не отримають того, на що сподівалися.

Експерти прогнозують, що нинішня кампанія буде однією з найскладніших за останні роки і вже знижують попередні прогнози щодо урожаю зерна. Квітневі заморозки, що змінилися травневою посухою, спричинили значні втрати. Деякі господарства заявляють про загибель або пошкодження 10–15 % посівів рапсу і ячменю і 3–5 % – пшениці. За даними Мінагрополітики, на середину червня у гарному стані було трохи більше половини посівів (5244 тис. га), у задовільному – порядку 35 % (3402 тис. га). Слабкими і прорідженими визнані до 10 % зернових (821 тис. га).

За оцінкою директора компанії „Про Агро” М. Верницького, цього сезону в країні буде зібрано близько 40 млн т зернових, що на 13 млн т менше торішнього обсягу і на 2–3 млн т того, що очікувалося в 2009 р. Представник „Украгроконсалта” Є. Малишко відзначає, що, за їх підрахунками, селяни одержать не більше 39,5 млн т, з них 18,5 млн т пшениці і 10 млн т ячменю. Порівняно невисокі показники пояснюються низькою врожайністю культур. Якщо в минулому сезоні господарства збирали 34,6 ц/га пшениці і 28,8 ц/га ячменю, то сьогодні очікується 29,6 і 21,3 ц/га відповідно. Крім несприятливих погодних умов, урожай зіпсував і недостатній догляд за посівами – через дефіцит коштів аграрії не внесли і половини необхідних об’ємів добрив і засобів захисту рослин. Грошове питання може зіграти з селянами злий жарт і сьогодні. За оцінками аналітика українського клубу аграрного бізнесу А. Толстоп’ята, на збирання врожаю знадобиться понад 3,5 млрд грн, що вдвічі менше, ніж було витрачено на посівну, але все-таки достатньо багато, враховуючи, що більшість господарств уже вичерпала свої резерви, розпродавши останні запаси торішнього врожаю. Дефіцит коштів становитиме не менше 1 млрд грн, що збільшує шанси певної частини врожаю так і залишитися на полях. Уряд уже пообіцяв компенсувати потерпілим господарствам близько 5 млрд грн, але станом на середину червня поки виділено лише 300 млн грн, і отримати доступ до цих грошей у нинішньому році аграріям буде досить складно.

Як відзначив президент Української аграрної конфедерації (УАК) Л. Козаченко, для того щоб збирати врожай, необхідно мати паливо, відремонтовану техніку, платити за зберігання, сушку зерна. Для того щоб ефективно, вчасно і без втрат виконати ці роботи, необхідно близько 5 млрд грн. Однак приблизно половини коштів немає. Однак, за його словами, на сьогодні Аграрний фонд не може ефективно діяти на зерновому ринку внаслідок відсутності коштів. „Це дуже серйозний інструмент, який можна було б використовувати. Він непогано використовувався в минулому році”, – нагадав президент УАК.

Крім того на сьогодні українським зернотрейдерам держбюджет заборгував

близько 2 млрд грн ПДВ. „Це, власне, 20 % ціни, яку зернотрейдери не доплачують товаровиробникам тому, що їм не відшкодовують цю суму”, – зазначив Л. Козаченко.

За інформацією ЗМІ, Кабінет Міністрів України видав розпорядження № 679 від 17 червня 2009 р., що передбачає здійснення заходів щодо забезпечення сільгосптоваровиробників нафтопродуктами на час проведення збиральних сільгоспробіт у 2009 р. Зокрема, на загальну посівну площу 26 700 тис. га протягом червня – серпня 2009 р. передбачається виділити дизельного пального 39 000 т, бензину – 51 000 т. Дизпальне буде відпускатися за ціною, з урахуванням ПДВ, не вище 4500 грн/т, а бензин – 5500 грн/т. Окрім того, Антимонопольний комітет проведе розслідування щодо підвищення цін на запчастини до сільгосптехніки вітчизняного виробництва. За умов здешевлення металопродукції на світових ринках у три рази, у нас вона чомусь подорожчала на 60–70 %.

Що ж до ситуації на ринку зерна, то, на переконання Л. Козаченка, диспропорція на ньому значною мірою викликана ще й станом, що склався у тваринництві. Потреба в зерні на внутрішньому ринку скорочується, а на зовнішньому зростає. Однак вітчизняна інфраструктура впоратися з таким обсягом експорту не спроможна.

За словами голови ради директорів асоціації „Союз птахівників України” О. Бакуменка, за п'ять місяців нинішнього року в Україні виробили трохи більше 773 тис. т м'яса різних видів. Із-за кордону за шість місяців ввезли 190 тис., що у 2,5 рази більше, ніж торік. Водночас заготівельні ціни на вітчизняну сировину протягом останнього місяця істотно знизилися: на свинину – на 30 %, яловичину – на 25 %, молоко – на 40 %. Та й як їм бути вищими, якщо Мінекономіки видало 234 ліцензії на завезення через імпорту м'яса та субпродуктів обсягом, що становить дворічну внутрішню потребу.

Прем'єр-міністр Ю. Тимошенко пообіцяла, що уряд ініціює посилення контролю за імпортом продукції харчування, зокрема молочних та м'ясних продуктів. Йдеться не тільки про кількість, а й про якість сільськогосподарської продукції, яка перетинає кордони України.

Таким чином, зерно, яке могло б бути використане для відгодівлі худоби, селяни вимушені продавати за кордон, а натомість купувати неякісні м'ясопродукти. До всього цього додаються проблеми з реалізацією зернових. Як відзначають експерти, не забарилися „стрибнути” на 30–40 % і ціни на портові послуги. До того ж не всі порти вчасно підготувалися до приймання зерна. Та й загалом вони можуть перевалювати не більше 2 млн т. І то за умови, що металургійна та хімічна галузі не завантажують їх своєю продукцією в колишніх обсягах.

Розібратися з цим Прем'єр-міністр доручила виконуючому обов'язки міністра транспорту та зв'язку В. Шевченку. „Якщо підтвердиться інформація, що портові збори, які призвели до здорожчання послуг, збільшено на 70 %, треба звільнити всіх, хто до цього причетний”, – заявила Ю. Тимошенко.

За словами президента Української зернової асоціації В. Клименка, аби змінити ситуацію, має працювати робоча група з ринку зерна при Кабінеті

Міністрів. „Саме в її компетенції відстежувати міжгалузеві пропорції та підвищення цін на послуги у ланцюжку від поля до судна, аби монополісти (часто державні) не завищували свої тарифи”, – зазначив В. Клименко.

Він акцентує увагу на тому, що в нинішніх складних умовах планується прийняття постанови про подорожчання послуг карантинної інспекції. Торік їхню вартість скоротили на 50 %, а нині хочуть підняти з 24 до 124 грн за 1 т. Тарифи “Укрзалізниці” у цьому році зросли на 80 %. „Особливо нестерпними є так звані додаткові збори. Їх додають до офіційного тарифу (за переміщення стрілок, за подачу локомотива, вагонів). Тож ніхто не знає напевне, скільки коштує та чи інша послуга”, – підкреслив В. Клименко.

Робоча група, створена за розпорядженням Прем’єр-міністра з представників Мінтрансу, Мінфіну, Мінекономіки, Мінагрополітики, аграрних асоціацій та портів перевірятиме обґрунтованість тарифів “Укрзалізниці” на зернові вантажі й винесе на розгляд уряду цю інформацію.

Ще одна нагальна проблема: як ефективно використати наявні в країні майже 50 млн т зерна. Для цього необхідне ефективне використання потужностей тваринницької, хлібопекарської, спиртової галузей. Саме задля такої співпраці між виробниками і споживачами зерна міністр аграрної політики Ю. Мельник проводить спеціалізовані наради з представниками спиртових заводів, пекарень, птахофабрик та тваринницьких ферм.

Свій внесок у розв’язання проблеми має зробити і Аграрний фонд. З перших чисел липня він почав приймати заявки від сільгоспвиробників на надання їм державних позик під заставу зернових культур. Ячмінь нового врожаю за заставними цінами фонд уже закуповує, намагаючись вибити ґрунт з-під ніг тих, хто ці ціни демпінгує.

Урядовці обіцяють підвищити закупівельні ціни на зерно. Як зазначив заступник міністра аграрної політики Р. Шмідт, ціни на зерно будуть вищі, ніж у минулому році. Про це він повідомив 2 липня під час виїзного засідання Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин. При цьому в уряді зважають на песимістичний прогноз науковців, що стверджують про зменшення обсягів урожаю зерна у цьому році на 30–40 % порівняно з минулим роком. „Експерти прогнозують ріст цін на зерно, аналізуючи контракти між зернотрейдерами на міждержавному рівні. Аграрний фонд України розпочав новий маркетинговий рік зі стартової ціни на біржовому ринку у межах 1254 грн/т зерна, тобто не нижче минулорічних цін”, – зазначив заступник міністра аграрної політики.

Представники агропромислового сектору позитивно оцінюють ухвалення урядом постанов щодо вирішення проблем в аграрній сфері. Про це заявив глава Всеукраїнського союзу сільськогосподарських підприємств Ю. Карасик. Він відзначив, що всі постанови враховують пропозиції сільгоспвиробників. За словами Ю. Карасика, завдяки рішенням уряду в товаровиробників з’явилася впевненість у перспективі розвитку.

У свою чергу, президент Асоціації фермерів і приватних землевласників І. Томич підкреслив, що ряд постанов регулює поточну ситуацію, а є й такі, що направлені на перспективу. Зокрема, за його переконанням, постанова щодо

державної підтримки розвитку сільськогосподарської кооперації сприятиме розвитку інфраструктури і демонополізації ринків. „Така постанова вперше приймається українським урядом”, – підкреслив І. Томич і додав, що цим рішенням 900 млн грн буде виділено на розвиток обслуговуючих кооперативів.

В українському клубі аграрного бізнесу вважають, що вже до вересня, коли починають робити активні закупівлі арабські країни, вартість пшениці на біржах підвищиться на 20–30 % – до 220–250 дол/т. У нас фуражне зерно може вирости в ціні з нинішніх 1 тис. грн до 1,2 тис. грн/т, а продовольче – з 1,2 тис. грн до 1,5 тис. грн/т.

Як відзначають експерти, передчуття заробітку вже привело до пошавлення серед покупців незібраного врожаю. Трейдери активізували переговори з виробниками і укладають попередні контракти з селянами на умовах придбання зерна прямо з поля, що дає їм змогу купити товар дешевше на 10–20 %.

Проте не всі поспішають продати зерно і чекають його подорожчання. До цього їх закликають і місцеві керівники. Зокрема, губернатор Дніпропетровщини В. Бондар просить аграріїв Дніпропетровської області не продавати врожай. „Зараз ринок повний і ціна за зерно дається дуже низька, тому нам виходити на ринок поки не доцільно. Потрібно притримати врожай до кінця цього року, щоб одержати за нього в два рази більше: на той час ціна підніметься, і ми зможемо заробити. А зараз можна продати мінімальну кількість зерна для того, щоб перекрити процентні ставки за кредитами і витрати на техніку”, – зазначив В. Бондар.

За словами губернатора, прибуток від урожаю також залежить від уряду України. „Ми хочемо звернутися до уряду з проханням не підвищувати тарифи на перевезення і забезпечити хороші умови для експорту врожаю. Також прибуток від урожаю залежатиме від стабільності курсу гривні, тобто Кабінет Міністрів повинен врегулювати і контролювати політику НБУ”, – заявив В. Бондар.

Про своє бажання взяти участь у продажу зерна в черговий раз заявила і держава. На форумі, що проходив на початку червня в Санкт-Петербурзі, профільний міністр Ю. Мельник активно обговорював з російськими і казахськими колегами можливість створення зернового пулу, що, на думку міністра, дасть змогу його учасникам диктувати ціни на світовому ринку. Потенційні партнери навіть встигли обговорити деталі співпраці: передбачається, що для перевалювання зерна будуть задіяні в основному українські потужності, половину яких, як і раніше, зможуть використовувати наші трейдери, 20 % – казахи, третина – росіяни.

Утім експерти вважають, що в осяжному майбутньому такий союз малоімовірний, оскільки на відміну від сусідів по СНД в Україні понад 90 % експорту зерна контролюють приватні компанії, яким співпраця з державними монополістами Росії і Казахстану ні до чого. Спроби ж делегувати повноваження експортера компанії „Хліб України”, що робилися урядом у минулі роки, так ні до чого й не привели. ЄС сприйняв загрозу одержати сильного конкурента на світовому ринку зерна негативно, Україні вже дали зрозуміти, що як члену ВТО їй не годиться укладати сумнівні домовленості з

країнами, що не входять у торговий клуб.

Разом з тим, Україна має намір вступити до Міжнародної ради по зерну. Про це повідомив під час засідання уряду міністр аграрної політики України Ю. Мельник. За його словами, Україна тривалий час не могла вступити до цієї організації через відсутність коштів для сплати членських внесків у розмірі 10 тис. фунтів стерлінгів. „Ми з Мінфіном знайшли механізм. Це механізм передбачає, що нашу країну буде представляти Українська хлібна інспекція, яка буде оплачувати цін видатки за рахунок спеціального фонду держбюджету, які вона отримує за рахунок надання послуг з інспектування”, – зазначив він.

На думку експертів, уряд робитиме все, щоб не допустити масового невдоволення через зростання ці на продукти харчування, зокрема на хліб. Стабілізація цін на основну і допоміжну сировину, а також на енергоресурси сприятиме утриманню цін на хліб у другій половині 2009 р. на колишньому рівні. Про це також повідомили в прес-службі Всеукраїнської асоціації пекарів.

В асоціації відзначили, що, враховуючи оптимістичні прогнози врожаю зернових в 2009 р., прогнозується утримання ціни на стабільному рівні на зерно і борошно, що дасть змогу, у свою чергу, не підвищувати ціни на готову продукцію в поточному році. Враховуючи стабільні ціни на основну сировину й енергоресурси, а також достатньо високу конкуренцію на ринку хліба, хлібопекарські підприємства не планують найближчим часом підвищувати ціни на свою продукцію.

В асоціації переконані, що різке підвищення цін на хліб можливе лише у разі зростання цін на сировину й енергоресурси. „Більшість підприємств хлібопекарської галузі підвищила ціни на свою продукцію ще на початку року, відразу після підвищення цін на енергоресурси”, – пояснює президент Всеукраїнської асоціації пекарів В. Слабовський.

За його словами, з початку року підвищення цін на борошно було незначне, тому це практично не відобразилося на зміні ціни готового продукту. „Сьогодні ціни на основну і допоміжну сировину, енергоресурси стабільні, це дозволить нам не підвищувати ціни на хліб. Якщо навіть деякі підприємства підвищують ціни на свою продукцію, то по-перше, це одиничні випадки, по-друге – підвищення відбувається в рамках інфляції. Усі заяви про значне і масове зростання цін на хліб – безгрунтовні”, – підкреслив В. Слабовський.

Як повідомляли ЗМІ, на початку червня уряд затвердив розроблену Міністерством економіки Постанову „Про деякі питання ціноутворення на окремі соціально значущі продовольчі товари”. Передбачається комплексне врегулювання питання ціноутворення на деякі соціально значущі продовольчі товари, зокрема встановлення рівня рентабельності виробництва борошна й хліба масових сортів, порядку декларування зміни оптово-відпускних цін у частині його спрощення, конкретизація переліку продовольчих товарів, повноваження щодо регулювання цін на які надаються місцевим органам виконавської влади.

Але, як говорять, не хлібом єдиним. Як уже відзначалося, скоротилось виробництво м'ясопродуктів, а 13-відсоткова митна надбавка, яку поновив Конституційний Суд, може спричинити подорожчання імпортованих продуктів.

Окрім цього зростають ціни на цукор, якого дедалі менше виробляють з вітчизняної сировини.

Виробництво бурякового цукру в Україні в новому маркетинговому році (вересень 2008/серпень 2009) становитиме 1,2–1,3 млн т, що на 23,8–17,4 % менше порівняно з 2007/2008 МР, так вважають в Націо-нальній асоціації цукровиробників України (НАЦУ) „Укрцукор”.

Водночас в асоціації вважають, що скорочення виробництва не приведе до дефіциту цукру, враховуючи очікувані перехідні залишки на 1 вересня 2009 р. в обсязі майже 570 тис. т і планований імпорт у 2010 р. в рамках квоти 260 тис. т тростинного цукру-сирцю.

Цукропереробні заводи планують у поточному році переробити 12–13 млн т цукрового буряку. В новому сезоні виробляти буряковий цукор будуть 64 підприємства замість планованих 70. Як інформують ЗМІ, шість заводів відмовилися працювати в не вигідних для них умовах.

Варто відзначити, що в поточному році спостерігається активізація імпорту цукру до України з Білорусі. Проте Мінагрополітики України прогнозує врожай цукрового буряку в поточному році 15–16 млн т і виробництво бурякового цукру 1,5 млн т. Україна в поточному році, за попередніми даними, засіяла цукровим буряком 333 тис. га з планом 350 тис. га.

На думку експертів, стосовно проблем, пов'язаних із збиранням урожаю нинішнього року в умовах світової кризи, зросла відповідальність уряду. Проте не лише уряд має розв'язувати нагальні проблеми. Ними мають ефективно займатися всі суб'єкти функціонування агропромислового комплексу. І де це робиться, там є успіх. Зокрема, як інформують ЗМІ, у філії „Прибужанівська” ТОВ СП „Нібулон”, що у Вознесенському районі Миколаївської області, в розпалі збирання хліба. Цього року на тутешніх полях виростили рекордний урожай озимого ячменю. Врожайність – 59,4 ц з га, а окремі поля дали понад 70 ц.

За словами аграріїв, такого тут ще не було. На підході зрілості й пшениця. Розрахунки на врожай такі ж – головне, аби погода не підвела. Ячмінь треба зібрати з площі 1120 га, а пшеницю – з 686 га. Хлібороби прагнуть завершити жнива в найкоротші терміни. Для цього механізаторам, як відзначає керівництво, створені всі умови.

В контексті боротьби за врожай-2009 заслуговує на увагу також і проблема, пов'язана із збереженням вирощеного врожаю. Так, у Донецькій області розроблено програму будівництва додаткової кількості елеваторів. Їх місткість має становити 1,4 млн т. Вартість програми оцінюється в 4 млрд грн.

За словами першого заступника начальника управління агропромислового розвитку Донецької області М. Палала, нині в розпорядженні хліборобів краю є 35 елеваторів, які пройшли сертифікацію і здатні прийняти 1,2 млн т зерна. Досвід минулого врожайного року свідчить, що наявних ємностей для зерна в регіоні сьогодні вже не досить. Господарства вимушені зберігати зібраний ними врожай у власних, не завжди пристосованих, складах і коморах, що негативно позначається на якості зерна. Необхідність збільшення потужностей елеваторного господарства передбачена розробленою в регіоні зерною

програмою. Згідно з нею, господарства краю вже до 2015 р. отримуватимуть 2,5 млн т зерна. Плюс до цього – щорічно необхідно буде приймати і зберігати 700–800 тис. т насіннєвого матеріалу. Усе це й викликало потребу в новій програмі будівництва додаткових елеваторів.

Партійна позиція

Тарасенко Н., мол. наук. співроб.

БЮТ: рейтинговые потери и приобретения накануне президентских выборов

Политические события последнего месяца внесли существенный негатив в политический имидж БЮТ и его лидера Ю.Тимошенко. Неудачная попытка создания „широкой” коалиции с Партией регионов, а также обсуждение в СМИ их совместного проекта Конституции, предусматривающего изменение порядка избрания Президента, заставили БЮТ оправдываться перед своими избирателями. Пытаясь нейтрализовать ситуацию, пропремьерский блок начал кампанию по разъяснению причин провала коалиции с ПР, одним из методов которой стало использование так называемых „темников” – писем с рекомендациями главам местных парторганизаций и народным депутатам БЮТ для организации на местах пресс-конференций.

Авторы рекомендаций акцентировали внимание на том, что первопричиной „затянувшегося политического кризиса” является действующая Конституция, а Партия регионов, отказавшаяся ее усовершенствовать, тем самым вводит страну в очередную, более жесткую в связи с президентскими выборами фазу политического противостояния. Виновным в срыве переговоров о создании большинства рекомендовалось признать В.Януковича. „Янукович продемонстрировал свое настоящее лицо – слабого политика, который колеблется до последнего, пребывает под влиянием своих консультантов, неспособен мыслить глобально, является меркантильным, обиженным и стремящимся к реваншу, – говорится в аналитической записке БЮТ. – Лидер „регионалов” в очередной раз публично продемонстрировал свою боязнь, даже дикий страх, который у него возникает от того, что придется брать на себя часть ответственности за ситуацию в стране”. Таким образом, БЮТ кардинально изменил тональность по отношению к своим несостоявшимся союзникам, ведь, как известно, в первые дни после провала переговоров представители блока и Ю. Тимошенко старались избегать жестких характеристик В.Януковича, подчеркивая, что в будущем БЮТ и ПР могут возобновить сотрудничество и многое сделать для улучшения жизни в стране.

Особое внимание представители БЮТ уделили убеждению общественности в непричастности блока к авторству коалиционной Конституции, в частности

пункта об избрании Президента в парламенте. „На этой норме, которая была главным условием вхождения ее в большую коалицию, настаивала именно Партия регионов, поскольку это означало автоматическое избрание ее лидера главой государства”, – подчеркивалось в рекомендательном письме. Этот тезис активно пропандировала и сама Ю. Тимошенко, неоднократно заявляя, что „БЮТ никоим образом не собирался переписывать Конституцию таким образом, чтобы отменять парламентские выборы до 2014 г., и делать многие другие непопулярные в народе вещи”.

Вместе с тем БЮТ попытался переключить внимание на новый проект Конституции, который якобы уже разработан блоком и в ближайшее время будет подан на рассмотрение Верховной Рады. По словам лидера фракции БЮТ И.Кириленко, главными позициями этого проекта будет децентрализация власти и делегирование полномочий местным органам власти, а также судебная реформа. В проекте государственного устройства, инициируемого БЮТ, главную роль должен будет занять Премьер-министр. „Мы последовательно выступаем за парламентскую республику, в которой решающую роль играет Премьер-министр”, – заявил И.Кириленко.

Тема конституционных изменений стала главной и в предвыборной кампании Ю.Тимошенко как кандидата в Президенты. „Переписанную Конституцию – в каждый дом” – призыв, который избран лидером БЮТ в качестве основополагающего лозунга президентской гонки. „Всю президентскую кампанию мы будем объяснять и защищать наш проект Конституции – чтобы та грязь, которую создали вокруг нашей политической силы и меня лично, была смыта правдой и откровенностью в этих вещах”, – заявила Ю.Тимошенко на пресс-конференции.

Дискуссия вокруг несостоявшейся коалиции и изменения Конституции стала катализатором обострения внутренних противоречий в БЮТ. В СМИ и кулуарах ВР звучали версии о том, что 30–40 “бютовцев”, представляющих разные группы и течения, выразили собственную, отличную от лидера, позицию, касающуюся некоторых положений согласованного с ПР варианта Конституции. В части несогласия с предложенными положениями судебной реформы даже объединились противоборствующие группы юристов А.Портнова и В.Онопенко, часть национал-патриотов, а также представители ПРП. В частности, камнем преткновения стало ключевое положение реформы – выборность судей. Юристы БЮТ признают, что в украинских реалиях судьям вместо служения закону придется служить исключительно электорату и олигархам, которые всегда будут стремиться помочь победить на выборах не только „своей” политической силой, но и „своему” судье.

Как утверждает издание „Зеркало недели”, юристы БЮТ намерены тщательно следить за тем, какую Конституцию Ю.Тимошенко собирается регистрировать в парламенте и как там будет выписана судебная часть. Именно по этой линии просматривается жесткое противостояние между лидером партии „Батьківщина” и социал-демократами Онопенко – Корнейчуком. В группе А. Портнова вообще говорят, что за сугубо политический текст, имеющий мало общего с правовым документом, они не будут голосовать.

Непростая внутривнутрипартийная ситуация в очередной раз проявилась в конфликте Ю.Тимошенко с министром транспорта и связи И. Винским. 15 июня Премьер обвинила его в попытках использовать 15 млн грн государственного предприятия “Укрпочта” на печать рекламных плакатов для избирательной кампании, в которой И. Винский якобы собирается принимать участие в качестве кандидата в Президенты.

И. Винский опроверг заявление Ю. Тимошенко и подал в отставку с должности министра транспорта и связи. Причина такого шага, по его словам, – серьезные разногласия с Премьер-министром Ю. Тимошенко „относительно политических, кадровых, экономических вопросов, а также этики отношений между членами Кабинета Министров Украины”. На собранной по этому случаю пресс-конференции И. Винский также объявил о выходе из Всеукраинского объединения „Батьківщина” – партии, возглавляемой Ю. Тимошенко. Сразу же после И. Винского о своем выходе из „Батьківщини” сообщили Г. Задырко и В. Каплиенко – два близких к нему депутата из фракции БЮТ.

Эксперты соглашаются с политическими мотивами отставки министра, у которого давно были противоречия с Ю.Тимошенко. В частности, он был убежденным противником создания коалиции с В.Януковичем. Заявив о своей отставке, И.Винский сыграл на опережение, чем поставил Премьера в невыгодное положение. В своих заявлениях экс-министр, а также поддержавшие его депутаты – Г. Задырко и В. Каплиенко – подвергли серьезной критике БЮТ и Ю. Тимошенко, хотя, по большинству версий, это вряд ли ощутимо пошатнет позиции Премьера. В частности, они заявили, что скандал вокруг И. Винского – это разработка политтехнологов штаба Ю. Тимошенко для того, чтобы отвлечь внимание общества, общественности, журналистов от очередной попытки создать „ширку” с Партией регионов и государственного переворота, который должен уничтожить демократию в Украине под видом изменений в Конституцию. По их мнению, ситуация также разработана в связи с падением рейтинга Ю. Тимошенко и финансовым кризисом, который разгорается в Украине. „Это технология, которая сравнима с циничными маленькими войнами, которые объявляются президентами стран, чтобы накануне президентских выборов поднять свой рейтинг”, – заявил Г. Задырко. Как отметили депутаты, все обвинения против И. Винского надуманы и подаются без доказательств.

В ответ по И. Винскому, Г. Задырко и В. Каплиенко был нанесен весьма ощутимый удар в ряде украинских СМИ. Так, бывший социалист Г. Задырко обвинен в том, что он начинал свою деятельность мелким наркодилером, а также раскрыта такая пикантная деталь его биографии, как и биографии И. Винского, как принадлежность к людям нетрадиционной для Украины сексуальной ориентации. Бывших „бютовцев” также обвинили в присвоении части средств прошлой избирательной кампании БЮТ в Донбассе, а также создании теневых схем для решения вопросов землеотводов для строительства.

Отставка министра транспорта и связи И.Винского может стать началом раскола БЮТ, считает политолог А. Ермолаев. „По сути, возник новый идеологический смысл в результате конфликта с И. Винским. Оказалось, что

БЮТ – это не единая команда, в ней есть серьезные идеологические проблемы. Отставка И. Винского в дальнейшем может стать основанием для раскола БЮТ. И думаю, что это будет не только корпоративный раскол, но и идеологический и политический”, – отметил А. Ермолаев.

В этом контексте А. Ермолаев напомнил, что И.Винский не раз заявлял о своем несогласии относительно создания широкой коалиции с Партией регионов. “Винский показал путь, по которому можно расходиться с Ю. Тимошенко. В результате „левые” уйдут влево, „правые” уйдут вправо, а популисты, близкие к Ю. Тимошенко, останутся”, – уверен политолог. Также он считает, то на этом будет играть не только И.Винский, но и другие политики, которые давно хотели выйти из БЮТ, в частности команда ПРП во главе с экс-министром финансов В.Пинзеныком. Однако в целом А. Ермолаев считает, что отставка И. Винского мало отразится на рейтинге лидера БЮТ, поскольку он не столь популярный политик и не является частью имиджа Ю. Тимошенко.

Еще одно резонансное событие, связанное с БЮТ, произошло на Кировоградщине с участием народного депутата этого блока В.Лозинского. Как сообщалось, местный житель В. Олийнык погиб на территории охотничьего хозяйства в Кировоградской области вследствие столкновения с народным депутатом от БЮТ В. Лозинским, Голованевским районным прокурором Е. Горбенко и начальником Голованевского райотдела милиции М. Ковальским. Вопиющие подробности этой трагедии, которые стали известны из нескольких новостийных сюжетов центральных телеканалов, стали очередным поводом для критики БЮТ. Различные версии событий, изложенные, с одной стороны, самим В. Лозинским, с другой – односельчанами убитого и правоохранительными органами не только не внесли ясности, а наоборот, подняли множество вопросов.

По словам В. Лозинского, погибший был то ли браконьером, то ли вооруженным хулиганом, который без каких-либо причин открыл стрельбу по машине народного депутата, а его смерть – результат необходимой самообороны. В то же время односельчане погибшего называют событие не иначе, как охотой на живого человека. Экспертиза показала, что В. Олийнык, погибший после встречи с компанией нардепа В.Лозинского, даже не держал в руках оружия. В Генпрокуратуре Украины сообщили, что погибший В. Олийнык не мог стрелять „ни в себя, ни в кого бы то ни было”. „Он вообще не стрелял, так как экспертиза показала, что он не держал в руках пистолеты. Вероятно, они были подброшены”, – отметили там.

В СМИ появилась также информация о произволе В. Лозинского, сумевшего якобы подчинить своему влиянию местные правоохранительные органы, суд, районную газету, приватизировать ряд сельскохозяйственных и предприятий районной инфраструктуры, получить в свое полное распоряжение лесохозяйственное хозяйство. Люди нередко обращались к высшим должностным лицам государства с жалобами на деятельность народного депутата. Реакция, как правило, была противоположна ожидаемой: В. Лозинский очень быстро узнавал о содержании этих обращений и подавал судебные иски против их

авторов, требуя возмещения морального ущерба, будто бы причиненного ему ложными обвинениями.

1 июля Генеральный прокурор Украины А. Медведько направил в Верховную Раду представление, в котором попросил дать согласие на привлечение к уголовной ответственности, задержанию и взятию под стражу народного депутата Украины от фракции БЮТ В. Лозинского, в отношении которого было возбуждено уголовное дело по факту нанесения телесных повреждений, повлекших смерть человека в Голованевском районе Кировоградской области. Представление о лишении депутатской неприкосновенности В.Лозинского „срочно” потребовал от Верховной Рады и Президент Украины В.Ющенко. Его позиция в этом деле стала еще более жесткой после очередного политического скандала с участием „бютовцев”. Поводом для него стала информация об инциденте в одном из киевских ресторанов, в котором, по информации некоторых СМИ, участвовал сын Президента Украины А. Ющенко. Он якобы открыл стрельбу на стоянке для машин из травматического оружия. Народные депутаты от БЮТ Ю. Прокопчук, Р. Забзалюк и С. Мищенко заявили, что иницируют в связи с инцидентом создание в Верховной Раде Временной следственной комиссии. При этом парламентарии высказали мнение, что если причастность А. Ющенко к выстрелам в центре столицы подтвердит независимое расследование, Президент должен „понести политическую и моральную ответственность и подать в отставку”.

Представители партии „Наша Украина” в ответном заявлении обвинили „бютовцев” в применении „грязных технологий против сына Президента, и подчеркнули, что высказывания коллег из БЮТ относительно якобы причастности А. Ющенко к инциденту – клевета, направленная на отвлечение внимания от расследования убийства в Кировоградской области, в котором фигурирует „бютовец” В. Лозинский. “Это грязная месть за то, что Президент Украины взял под личный контроль дело по расследованию убийства на Кировоградщине, о чем свидетельствуют, в частности, увольнение руководителей Голованевского района Кировоградской области и заявление, принятое на съезде „Нашей Украины””, – говорится в заявлении политиков.

Сам глава государства заявил журналистам, что „никакого отношения, никакого присутствия ни моего сына, ни моих других детей в этом неприятном инциденте нет”. В. Ющенко подчеркнул, что на фоне темы о президентских детях БЮТ рассчитывает „минимизировать тему убийства В. Олийныка”.

Президент назвал заявления по поводу этого инцидента провокацией: „Это чистая провокация. Особенно неприятно, что она распространяется со стороны так называемой демократической силы БЮТ и ее руководства. Досадно, что грязная политика распространяется отдельными “боевыми действиями” на детей, на жену, на семью”.

В. Ющенко выразил убежденность, что таким образом отвлекается внимание общества от такой важной темы, как убийство на Кировоградщине. „По сути той лжи, которая так активно просачивается с участием руководства БЮТ, очевидно, попытка одна: отвлечение общественного внимания, связанного с убийством жителя Кировоградщины В.Олийныка, и того способа, того метода,

которым было совершено это убийство холуями от БЮТ. Сегодня для БЮТ просто надо найти „горячие” темы, на которые переключить человеческое внимание”, – отметил В.Ющенко.

В этом контексте Президент подчеркнул, что сделает все, чтобы следствие по делу об убийстве В. Олійника было проведено – „чтобы те люди, которые убили, были в тюрьме, невзирая на то, что они с иммунитетом народного депутата или представители правоохранительных органов”. „Цинизм, с которым было совершено это убийство, говорит о том, что это люди, которые игнорируют украинский закон, не имеют морали... А то, что было сделано с доказательствами, говорит о том, что по сути это дело может стоять в одном ряду с делом Г.Гонгадзе”, – сказал он.

Президент также заметил, что на сегодняшний день следственные действия, которые должны были быть проведены по всем участникам трагедии на Кировоградщине в отношении В.Лозинского, не осуществлены. По информации главы государства, народный депутат не является на вызовы руководителя следственной группы и не позволяет провести в своем жилье обыск. „Все это ведет к серии размышлений о том, кто те политические силы, которые эти люди представляют, какие проблемы конституционного и законодательного порядка мы имеем сегодня”, – сказал В. Ющенко.

Как и предполагалось, 3 июля Верховная Рада приняла постановление, но не о снятии депутатской неприкосновенности, а о прекращении депутатских полномочий В.Лозинского. Такое решение было более приемлемым для БЮТ, поскольку, во-первых, политсиле больше оснований для того, чтобы утверждать, что пятно с мундира смыто. Во-вторых, фракция Ю.Тимошенко не потеряла голос в парламенте, ведь место В.Лозинского займет новый депутат.

Кроме того, ситуацию, сложившуюся вокруг В. Лозинского, попыталась использовать для собственного пиара лидер БЮТ Ю. Тимошенко. Признав, что ее политическая сила ошиблась, приняв его в свои ряды, Премьер заявила, что именно БЮТ „инициировал внеочередное заседание сессии по двум вопросам: снятие неприкосновенности с В. Лозинского и снятие неприкосновенности с депутатов в целом. Но, как известно, фракция Партии регионов заблокировала работу Верховной Рады. Это значит, что Партии регионов неприкосновенность очень необходима. Такие люди, как В.Лозинский, даже пока не завершится следствие и не выяснятся все обстоятельства, не могут быть в парламенте. Моя позиция – все перед законом равны”, – добавила она.

Глава фракции БЮТ И. Кириленко в свою очередь заявил, что на внеочередном заседании Верховной Рады Украины, созываемому по требованию фракции Блока Юлии Тимошенко, кроме решения вопросов кадровых назначений в правительстве, БЮТ будет требовать рассмотреть вопрос о снятии депутатской неприкосновенности.

“Наша фракция всегда последовательно выступала за отмену любых привилегий для депутатского корпуса, и в первую очередь – неприкосновенности. Одной из первых законодательных инициатив БЮТ в Верховной Раде Украины нынешнего созыва был законопроект именно о

снятии депутатской неприкосновенности. Однако в очередной раз наша инициатива не нашла поддержки”, – отметил глава фракции.

Он подчеркнул, что на протяжении работы Верховной Рады шестого созыва фракция БЮТ неоднократно настаивала на принятии закона о снятии депутатской неприкосновенности. “Однако наши коллеги по парламенту под разными предлогами отказывались даже рассматривать такой законопроект, несмотря на то, что фактически все политические силы перед выборами давали обещания избирателям, что депутаты будут лишены неприкосновенности в первую очередь”, – говорится в заявлении.

Критикуемые Президентом и „Нашей Украиной” БЮТ и Ю.Тимошенко оказались в то же время в непростой ситуации в связи с требованиями Партии регионов повысить прожиточный минимум и минимальную зарплату. Ю.Тимошенко, с одной стороны, было бы выгодно поддержать это предложение в целях повышения рейтинга накануне президентских выборов. Но, в отличие от Партии регионов, которая ищет способ перевода социальных вопросов в определенную избирательную доктрину, Ю.Тимошенко не может принимать заведомо невыполнимые решения ввиду отсутствия средств в бюджете. Кроме того, если она сегодня в чем-то уступит „регионалам”, то может не удержать своего избирателя.

Пока рейтинговые показатели Ю. Тимошенко, вопреки прогнозам о существенном их снижении в результате последних политических событий, видимо не изменились. Согласно опросу общественного мнения, проводимого КМИС 12–22 июня 2009 г., если в мае лидера БЮТ готовы были поддержать 22 % из числа пришедших на выборы, то в июне – 21,5 %. Та же ситуация и в графе „от всех граждан” – 14,6 % в мае, 14,5 % – в июне. По словам социологов, эта цифра составляет электоральное ядро сторонников Ю.Тимошенко, которые готовы проголосовать за лидера БЮТ при любых обстоятельствах. При этом в среде ее сторонников произошла замена. Если в мае в Западной Украине за лидера БЮТ были готовы отдать свои голоса 24 % граждан, то в июне – 17,6 %. Западноукраинский электорат принято считать базовым для Ю.Тимошенко и максимально неприветливо настроенным к В.Януковичу и объединению с ним. Однако ситуационно эту потерю верных сторонников Ю.Тимошенко смогла компенсировать неким ростом в других регионах. В первую очередь – в Центре Украины, где в мае готовы были отдать за нее голоса 20 % от всех избирателей, а в июне – 22,8. На Востоке к майским 9,2 % прибавилось 0,5 %. А вот на Юге майский показатель 3,3 % в июне возрос до 5,5 %.

Несмотря на то что В.Янукович лидирует среди потенциальных кандидатов, в среде БЮТ преобладает точка зрения о том, что при условии правильной организации кампании во втором туре Ю. Тимошенко сможет без особого труда обойти В.Януковича, причем – с большим отрывом. По мнению народного депутата от фракции БЮТ, профессора политологии В.Полохало, есть два реальных кандидата – Ю. Тимошенко и В. Янукович. Все остальные – „технические” фигуры. При этом рейтинг В. Януковича, составляющий на сегодня 30–33 %, – это тот максимум, который глава ПР может собрать при наиболее удачном для него финале. Однако во втором туре лидера ПР ждет

примерно такой же результат, как и в первом. Поэтому если Ю. Тимошенко удастся мобилизовать тех, кто в первом туре не пришел на выборы или не определился, а также тех, кто поддержал других кандидатов, играющих на ее электоральном поле, тогда во втором туре она сможет увеличить свой результат и победить с запасом.

Подготовка БЮТ к президентским выборам, несмотря на официальное заявление Ю. Тимошенко о своем участии в избирательной кампании, пока не развернута в полной мере. В отличие от ПР, которая еще в начале июня утвердила Н. Азарова главой избирательной кампании В. Януковича и назначила ему заместителей, ответственных за определенные направления, БЮТ не заявлял публично о формировании избирательного штаба. В то же время, по информации некоторых СМИ, темпы подготовки „бютовцев” к битве за президентский пост в действительности ничем не уступают интенсивности работы их главных конкурентов. Несмотря на видимое затишье, на самом деле процесс формирования главного штаба был запущен в то же время, что и у „регионалов”. Лидер БЮТ в начале июня поручила своему заместителю (как в партии, так и в правительстве) А. Турчинову сформировать и возглавить предвыборный штаб.

По данным СМИ, „бютовцы” также обсуждали и другие аспекты избирательной кампании, в частности работу областных организаций блока, которую было решено „усилить” на период кампании, создав несколько параллельных структур по принципу „из центра – в регионы”. Так, на время выборов в каждой из областей, наряду с областной организацией будет работать представитель руководителя центрального штаба, который будет решать оперативные вопросы организации и проведения кампании.

Кроме этого, в областях появятся представители, в чьей компетенции будут вопросы информационного сопровождения кампании. Эти люди будут непосредственно „замкнуты” на А. Абдулина, который в окружении Ю.Тимошенко занимается информационными вопросами.

Однако первый вице-премьер А. Турчинов опровергает информацию о том, что предвыборный штаб БЮТ создан и он его возглавил. „Мы не создаем штаб, так как мы вынуждены 99 % времени отдавать на работу в правительстве. Наша агитация – это деятельность Кабмина”, – заявил он. На вопрос, может ли первый вице-премьер возглавить штаб Ю. Тимошенко в случае его создания, он ответил: „Никогда не говори никогда”.

По мнению политических экспертов, главными в избирательной кампании Ю.Тимошенко будут темы борьбы с экономическим кризисом и конституционных изменений. О кризисе будут говорить, прежде всего, в крупных индустриальных городах, находящихся ныне в действительно очень тяжелом положении. Вместе с тем в сильно политизированных областях (Западная Украина, Крым) избирателей будут интересовать ответы на вопросы, которые идеологически идентифицируют ту или иную политическую силу, в частности о НАТО, двуязычии, двойном гражданстве и т.п. Однако помимо политических технологий и различных приемов ведения избирательной кампании, на мотивацию украинцев при выборе нового Президента повлияют,

не в последнюю очередь, реальные действия по улучшению ситуации в стране, на которые у Ю.Тимошенко и БЮТ осталось совсем немного времени.

Коментарі спеціалістів на звернення громадян *

Пенсійне законодавство

Норми, методика та порядок нарахування пенсії

Як врегульовано порядок призначення пенсії за вислугу років на посадах закладів охорони здоров'я?

Відповідно до ст. 51 Закону України “Про пенсійне забезпечення” пенсія за вислугу років встановлюється окремим категоріям громадян, зайнятим на роботах, виконання яких призводить до втрати професійної працездатності, що дає право на пенсію за віком. Пенсія за вислугу років призначається за умови залишення роботи, яка дає право на цю пенсію (ст. 7 цього ж Закону). Згідно зі ст. 55 вищезазначеного Закону право на призначення пенсії за вислугу років мають лікарі та середній медичний персонал (незалежно від найменування посад) закладів охорони здоров'я, перелік яких затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 04.11.1993 р. № 909 “Про перелік закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років” (зі змінами), за наявності спеціального стажу роботи не менше 25 років.

Міністерство охорони здоров'я України

* * *

Який порядок отримання допомоги на поховання пенсіонера та недоотриманої пенсії у зв'язку з його смертю?

Відповідно до ст. 53 Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” у разі смерті пенсіонера особам, які здійснили його поховання, виплачується допомога на поховання пенсіонера в розмірі двомісячної пенсії, яку отримував пенсіонер на момент смерті.

Згідно з п. 50 Порядку подання та оформлення документів для призначення, (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”, затвердженого постановою правління Пенсійного фонду України від 25.11.2005 р. № 22-1, особа, яка завертається за допомогою на поховання, подає заяву та довідку про смерть пенсіонера.

Згідно зі ст. 52 вищезазначеного Закону, сума пенсії, що належала пенсіонерові і залишалася недоотриманою у зв'язку з його смертю, виплачується по місяць смерті включно членам його сім'ї, які проживали разом з пенсіонером на день його смерті, у тому числі непрацездатним членам сім'ї,

зазначеним у ч. 2 ст. 36 цього Закону, які перебували на його утриманні, незалежно від того, проживали вони разом з померлим пенсіонером чи не проживали.

Члени сім'ї, зазначені в ч. 1 цієї статті, повинні звернутися за виплатою суми пенсії померлого пенсіонера протягом шести місяців із дня відкриття спадщини.

У разі звернення кількох членів сім'ї, які мають право на отримання суми пенсії, зазначеної в ч. 1 цієї статті, належна їм відповідно до цієї статті сума пенсії ділиться між ними порівну.

У разі відсутності членів сім'ї, зазначених у ч. 1 цієї статті, або в разі не звернення ними за виплатою вказаної суми в установленій ч. 2 цієї статті строк, сума пенсії, що належала пенсіонерові і залишилася недоотриманою у зв'язку з його смертю, входить до складу спадщини.

Згідно з п. 33 Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" для виплати недоодержаної пенсії у зв'язку зі смертю пенсіонера надається свідоцтво про смерть, документи, які підтверджують родинні стосунки.

Непрацездатними членами сім'ї, зазначеними в ч. 2 ст. 36 Закону, подаються документи, які засвідчують, що вони перебували на утриманні померлого пенсіонера.

Члени сім'ї надають паспорт, довідки уповноважених органів місця проживання, у тому числі й органів місцевого самоврядування, або інші документи, які підтверджують проживання з пенсіонером на день його смерті.

Для виплати недоотриманої пенсії, яка ввійшла до складу спадщини, у зв'язку з відсутністю членів сім'ї або в разі не звернення ними за виплатою вказаної суми протягом шести місяців із дня відкриття спадщини надається свідоцтво про право на спадщину.

Пенсійний фонд України

* * *

Чи має бути зарахований до стажу роботи в подвійному розмірі при оформленні пенсії стаж роботи в психонаркологічному кабінеті медико-санітарної частини при виправно-трудовій колонії загального режиму?

Відповідно до Закону України від 10.07.2003 р. № 1110-IV "Про внесення змін до статті 60 Закону України "Про пенсійне забезпечення" в подвійному розмірі зараховується стаж роботи в психіатричних закладах охорони здоров'я.

Відповідно до ст. 1 Закону України "Про психіатричну допомогу", психіатричний заклад – психоневрологічний, наркологічний чи інший спеціалізований заклад, центр, відділення тощо всіх форм власності, діяльність яких пов'язана з наданням психіатричної допомоги.

П. 2 Інструкції про проведення обов'язкових попередніх та періодичних оглядів, затвердженої наказом МОЗ від 17.01.2002 р. № 12, зареєстрованим

Мін'юстом 01.02.2002 р. № 94/6382, до психоневрологічних закладів охорони здоров'я віднесені в тому числі кабінети.

З огляду на викладене та відповідно до записів у трудовій книжці, до стажу роботи в подвійному розмірі при оформленні пенсії має бути зарахований стаж роботи в психонаркологічному кабінеті медико-санітарної частини при виправно-трудої колонії загального режиму.

Міністерство охорони здоров'я України

* * *

Чи зараховується стаж роботи в подвійному розмірі медичним працівникам бактеріологічної лабораторії у закладах з лікування осіб, заражених вірусом імунодефіциту людини або хворих на СНІД?

Відповідно до Закону України від 10.07.2003 р. № 1110-IV "Про внесення змін до статті 60 Закону України "Про пенсійне забезпечення", робота в закладах (відділеннях) з лікування осіб, заражених вірусом імунодефіциту людини або хворих на СНІД, в інших інфекційних закладах (відділеннях) охорони здоров'я зараховується до стажу роботи в подвійному розмірі. Працівники лабораторій не зайняті лікуванням інфекційних хворих.

Відповідно до п. 2.19 дод. 3 до Наказу Міністерства праці та соціальної політики України і Міністерства охорони здоров'я України від 05.10.2005 р. № 308/519 "Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення", медичним працівникам бактеріологічних лабораторій за роботу в шкідливих умовах праці схемні посадові оклади підвищуються на 30 % за двома підставами: за роботу з живими збудниками інфекційних захворювань та за роботу з хімічними речовинами, віднесеними до алергенів, перелік яких наведений у дод. 7 вказаного наказу. Враховуючи наведене вище, дія ст. 60 не поширюється на працівників бактеріологічної лабораторії.

Міністерство охорони здоров'я України

**Система пільг, передбачених українським законодавством.
Статус і соціальний захист громадян,
які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи**

Яка установа може надати довідку про виїзд на об'єкти Чорнобильської АЕС та отриману дозу опромінення, якщо особу було направлено на виконання робіт через військкомат?

Міністерство не видає довідок про участь осіб у роботах, пов'язаних із ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Таку довідку видає

виключно організація, яка направляла своїх співробітників у відрядження для виконання цих робіт або організація, до якої було їх відряджено.

Міністерство не володіє інформацією про виконання робіт на території зони відчуження в 1986 р. окремими громадянами.

Якщо особу було направлено на виконання робіт через військкомат, то довідку про виїзд на об'єкти Чорнобильської АЕС та отриману дозу опромінення може надати тільки архів Міністерства оборони.

Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи

Державна політика у сфері цивільного захисту населення, запобігання, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій

Чи передбачена виплата грошової компенсації за недоотримане речове майно особовим складом МНС України?

Згідно зі ст. 48 Закону України від 24.06.2008 р. № 1859-IV “Про правові засади цивільного захисту” передбачено забезпечення особового складу МНС форменим одягом за рахунок держави, а виплати грошової компенсації за недоотримане речове майно не передбачено.

Розрахунок із звільненими в запас або відставку особами рядового та начальницького складу можливий тільки речовим майном на підставі наказу МНС від 18.05.2006 р. № 301 “Про заходи щодо виконання постанов Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2005 р. № 795 та від 13 березня 2006 р. № 278”. Строки носіння речового майна, не отриманого з вини рядового та начальницького складу впродовж року з дня його належності, обчислюються з дня його фактичної видачі.

Враховуючи вищенаведене, розрахунок можливий тільки речовим майном, згідно з існуючими нормами забезпечення.

Для отримання речового майна необхідно звертатися в місце проходження служби.

Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи

Працевлаштування

Яким органом управління освітою здійснюється призначення на посаду та звільнення з посади педагогічних працівників державного та комунального загальноосвітніх навчальних закладів?

Згідно зі ст. 26 Закону України “Про загальну середню освіту”, призначення на посаду та звільнення з посади педагогічних працівників державного та комунального загальноосвітніх навчальних закладів здійснюється відповідним органом управління освітою за поданням керівника загальноосвітнього навчального закладу.

Міністерство освіти і науки України

Оплата праці

Чи передбачено нормативно-правовими актами обмеження при виплаті надбавки за вислугу років педагогічним і науково-педагогічним працівникам, оплата праці яких здійснюється за ставками погодинної оплати праці?

Порядок виплати надбавок за вислугу років педагогічним і науково-педагогічним працівникам навчальних закладів і установ освіти затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2001 р. № 78. Дія Порядку поширюється на педагогічних та науково-педагогічних працівників, перелік посад яких затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 № 963 і на яких поширюються умови оплати праці працівників навчальних закладів і установ освіти.

Зазначеним Порядком не передбачено обмежень щодо виплати надбавки за вислугу років педагогічним і науково-педагогічним працівникам, оплата праці яких здійснюється за ставками погодинної оплати праці.

Міністерство освіти і науки України

* * *

Як регулюється порядок встановлення доплат працівникам за виконання обов'язків тимчасово відсутніх працівників та за сумісництво професій (посад)?

Наказом Міністерства освіти і науки від 26.09.2005 р. № 557 “Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ” передбачено встановлення доплат працівникам за виконання обов'язків тимчасово відсутніх працівників та за сумісництво професій (посад).

Для встановлення доплат за сумісництво професій (посад) використовуються кошти фонду заробітної плати, заощаджені в результаті зменшення чисельності працівників порівняно зі штатним розкладом.

Це означає, що посада за сумісництвом (робоче місце за відповідною професією) є в штатному розкладі, але не заповнена, тобто залишається вакантною. Отже, для сумісництва мають бути відповідні робочі місця, посади

(штатні одиниці). Відсутність вакансій (штатних одиниць) означає, що немає ні відповідних тарифних ставок, ні посадових окладів, у зв'язку з чим неможливо встановити доплату за сумісництво професій (посад).

Слід зазначити, що виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника без звільнення працівника від основної роботи передбачає заміну працівника, відсутнього у зв'язку, наприклад, з тривалою хворобою, за яким, відповідно до законодавства, зберігається місце роботи (посада) та відбувається економія фонду заробітної плати.

Міністерство освіти і науки України

* * *

Чи зараховується до стажу педагогічної роботи дія виплати надбавки за вислугу років педагогічних та науково-педагогічних працівників робота за сумісництвом на посаді дільничного лікаря-педіатра?

У п. 4.1.1 спільного Наказу Мінпраці та МОЗ України від 05.10.2005 р. № 308/519 “Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення” наведено перелік закладів, посад, розмірів надбавок за тривалість безперервної роботи та порядок їх виплати.

Відповідно до підпункту 13 п. 4.1.1 надбавки за тривалість безперервної роботи нараховуються кожного місяця за основною посадою, при роботі за сумісництвом.

У разі звільнення працівника за власним бажанням із закладу та з посади, на якій він отримував вказану надбавку, стаж безперервної роботи зберігається (п. 4.1.3.4) лише при зарахуванні на роботу в заклади (підрозділи) і на посади, що дають право на встановлення цієї надбавки, не пізніше трьох тижнів після звільнення.

Відповідно до Наказу МОЗ України від 19.12.1997 р. № 359 “Про подальше удосконалення атестації лікарів”, атестація на присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій проводиться за бажанням лікаря. Лікарі, які протягом року після закінчення п'ятирічного строку з моменту попередньої атестації не виявили бажання і не подали документи на чергову атестацію, підлягають атестації на визначення знань та практичних навиків з підтвердженням звання “лікар-спеціаліст” після проходження стажування (п. 1.10).

Особи, які не працювали більше трьох років за конкретною лікарською спеціальністю, та особи, які своєчасно не пройшли атестацію на кваліфікаційну категорію, не можуть займатися лікарською діяльністю з цієї спеціальності без попереднього проходження стажування у порядку, передбаченому наказом МОЗ України від 17.06.1993 р. № 48.

З огляду на зазначене, якщо дільничний лікар-педіатр при звільненні за основною посадою продовжує працювати на вказаній посаді за сумісництвом,

стаж його безперервної роботи зберігається і надбавка за тривалість безперервної роботи нараховується при роботі за сумісництвом, виходячи з посадового окладу з урахуванням підвищення за кваліфікаційну категорію.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 31.01.2001 р. № 78 “Про реалізацію окремих положень частини першої статті 57 Закону України «Про освіту», ч. 1 ст. 25 Закону України «Про загальну середню освіту», ч. 2 ст. 18 і ч. 1 ст. 22 Закону України «Про позашкільну освіту», до стажу педагогічної роботи для виплати надбавки за вислугу років педагогічних та науково-педагогічних працівників (далі – стаж педагогічної роботи) зараховується час роботи на посадах, передбачених Переліком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 р. № 963, яким робота на посаді дільничного лікаря-педіатра не передбачена.

Міністерство охорони здоров'я України

* * *

Які надбавки встановлено фельдшеру в сільській дільничній лікарні, який одночасно виконує обов'язки санітарного фельдшера?

Згідно з розд. 11 дод. 28 до Наказу МОЗ України від 23.02.2000 р. № 33 “Про штатні нормативи та типові штати закладів охорони здоров'я”, у штати лікарських амбулаторій вводяться посади фельдшера та фельдшерів-лаборантів, посади санітарного фельдшера нормативами не передбачено. Проте відповідно до п. 2 зазначеного Наказу керівникам закладів охорони здоров'я надане право у разі виробничої необхідності вводити посади, які не передбачені штатними нормативами для даного закладу. Отже, посаду санітарного фельдшера може бути введено замість будь-якої посади середнього медичного персоналу.

Посадовий оклад фельдшера, який має першу кваліфікаційну категорію, встановлюється за підпунктом 1 п. 2.2.8 спільного Наказу Мінпраці та МОЗ України № 308/519 від 05.10.2005 р. “Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення”. Якщо заявник суміщає цю посаду, то, за умови її введення до штатного розкладу амбулаторії, йому має бути встановлено доплату в розмірі до 50 % його посадового окладу (п. 3.1.1 вказаного наказу).

Що стосується надбавки за тривалість безперервної роботи, то окремим категоріям персоналу амбулаторії (лікарям, медичним сестрам дільничним, зубним лікарям та сестрам медичним загальної практики – сімейної медицини) передбачено виплату зазначеної надбавки (розд. 4). Фельдшерам таку надбавку діючими умовами оплати праці не передбачено. Крім того, усім працівникам може встановлюватися надбавка за складність та напруженість праці в розмірі до 50 % посадового окладу (п. 5.4 вказаного Наказу) та виплачуватися грошова допомога на оздоровлення в розмірі одного посадового окладу один раз на рік (п. 5.11 Наказу).

* * *

Який порядок установлення надбавок і доплат працівникам навчальних закладів?

Згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 р. № 557 “Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ”, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 3 жовтня 2005 р. № 1130/11410, з 1 вересня 2005 р. конкретні розміри посадових окладів (ставок заробітної плати) відповідно до затверджених цим Наказом схем тарифних розрядів працівникам навчальних закладів, установ освіти та наукових установ встановлюються в межах затвердженого фонду заробітної плати.

Наказом встановлено надбавки працівникам у розмірі до 50 % посадового окладу (ставки заробітної плати, тарифної ставки); за високі досягнення у праці; за виконання особливо важливої роботи (на строк її виконання); за складність, напруженість у роботі.

У разі несвоєчасного виконання завдань, погіршення якості роботи і порушення трудової дисципліни зазначені надбавки скасовуються або зменшуються.

Також встановлено доплати працівникам у розмірі 50 % посадового окладу (ставки заробітної плати, тарифної ставки): за виконання обов'язків тимчасово відсутніх працівників; за сумісництво професій (посад); за розширення зони обслуговування або збільшення обсягу виконуваних робіт.

Граничний розмір зазначених надбавок для одного працівника не має перевищувати 50 % посадового окладу.

Надбавка та доплати конкретним працівникам встановлюються керівниками закладів та установ освіти в межах фонду заробітної плати.

Міністерство освіти і науки України

Правове регулювання в освітній сфері

Чи потрібно подавати сертифікати Українського центру оцінювання якості освіти (проходить зовнішнє незалежне оцінювання) при вступі на навчання до вищого навчального закладу на базі раніше здобутих освітньо-кваліфікаційних рівнів для продовження навчання зі скороченим терміном підготовки?

Вищі навчальні заклади мають право приймати осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень – кваліфікований робітник, для навчання за скороченим терміном підготовки молодшого спеціаліста за умови обрання ними відповідного напрямку підготовки.

Вищі навчальні заклади II–IV рівнів акредитації мають право приймати на перший курс осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, зокрема для продовження навчання за скороченим терміном підготовки бакалавра за умови вступу на відповідний напрям підготовки.

При вступі на навчання на базі раніше здобутих освітньо-кваліфікаційних рівнів для продовження навчання, за скороченим терміном підготовки (за умови вступу на відповідний напрям підготовки) конкурс щодо зарахування відбувається за результатами фахових вступних випробувань, і подавати сертифікати Українського центру оцінювання якості освіти (проходити зовнішнє незалежне оцінювання) немає потреби.

Міністерство освіти і науки України

Охорона здоров'я

Які категорії населення підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам на туберкульоз?

Згідно із Законом України “Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз” № 2586 від 05.07.2001 р. обов'язковим профілактичним медичним оглядам на туберкульоз підлягають:

- діти віком до 14 років включно – щороку;
- працівники, зайняті на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами, та особи віком до 21 року, а також працівники окремих професій, виробництв та організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення, – щороку, за винятком певних категорій працівників, яким такі огляди проводяться у строки, встановлені спеціальними нормативно-правовими актами;
- особи, які відбувають покарання в установах кримінально-виконавчої системи, – під час прибуття до цих установ, а в подальшому – не рідше одного разу на рік та за місяць до звільнення, про що робиться відповідний запис у довідці про відбуття покарання (аб. 4 ч. 3 ст. 8 зі змінами, внесеними згідно із законом № 2428-IV (2428-15) від 01.03.2005 р.);
- особи, звільнені з установ кримінально-виконавчої системи, – протягом місяця після прибуття до місця проживання чи перебування (ч. 3 ст. 8 доповнено аб. 5 згідно із законом № 2428-IV (2428-15) від 01.03.2005 р.);
- особи, які більше року зареєстровані в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу та безробітні, – щороку (ч. 3 ст. 8 доповнено аб. 6 згідно із законом № 2428-IV (2428-15) від 01.03.2005 р.);
- члени сімей, які більше року отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, – щороку (ч. 3 ст. 8 доповнено аб. 7 згідно із законом № 2428-IV (2428-15) від 01.03.2005 р.);
- особи, які перебували під медичним (диспансерним) наглядом у протитуберкульозних закладах, – щороку протягом п'яти років після

припинення такого нагляду (ч. 3 ст. 8 доповнено аб. 8 згідно із законом № 2428-IV (2428-15) від 01.03.2005 р.);

– особи, які перебувають під медичним (диспансерним) наглядом у наркологічному чи психоневрологічному закладі, – щороку (ч. 3 ст. 8 доповнено аб. 9 згідно із законом № 2428-IV (2428-15) від 01.03.2005 р.).

У разі погіршення епідемічної ситуації щодо захворювання на туберкульоз за поданням відповідного головного державного санітарного лікаря органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування приймають рішення про проведення позачергових обов'язкових профілактичних медичних оглядів на туберкульоз осіб, які підлягають обов'язковим медичним оглядам, чи інших груп населення, серед яких рівень захворюваності значно перевищує середній показник на відповідній території. До груп з підвищеним ризиком захворювання на туберкульоз належать особи, які перебувають у контакті з хворими на активні форми туберкульозу, не мають постійного місця проживання, відбувають покарання в установах кримінально-виконавчої системи, звільнені з установ кримінально-виконавчої системи, зловживають алкоголем чи наркотиками, а також біженці, мігранти тощо (ч. 6 ст. 8 зі змінами, внесеними згідно із законом № 2428-IV (2428-15) від 01.03.2005 р.).

Критерії для віднесення певної соціальної категорії населення до групи підвищеного ризику захворювання на туберкульоз встановлюються центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

Рентгенофлюорографія як метод своєчасного виявлення хворих на туберкульоз застосовується за наявності в обстежуваних осіб медичних показань, а також при обстеженні осіб з груп підвищеного ризику. При проведенні обов'язкових медичних оглядів цей метод може застосовуватися щодо груп, визначених переліком професій, виробництв, підприємств, установ та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам на туберкульоз. У разі неблагополучної епідемічної ситуації щодо захворювання на туберкульоз, зазначений метод може застосовуватися при обстеженні й інших визначених груп населення.

Особи, які ухиляються або без поважних причин у визначений термін не пройшли обов'язковий профілактичний медичний огляд на туберкульоз, відсторонюються від роботи, а неповнолітні, учні та студенти – відсторонюються від відвідування навчальних закладів.

Міністерство охорони здоров'я України

* * *

Які норми обслуговування для медичного персоналу міських лікарень?

Норми обслуговування для медичного персоналу міських лікарень встановлено у дод. 2, а для спеціалізованих відділень (палат) – у дод. 16 до Наказу МОЗ України № 33 від 23.02.2000 р. “Про штатні нормативи та типові штати закладів охорони здоров'я”. Для лікарів терапевтичного відділення

встановлено норму навантаження – 25 ліжок (п. 1 дод. 2), а для лікарів терапевтичного відділення, призначеного для лікування хворих, які постраждали від Чорнобильської катастрофи, – 20 ліжок. Виходячи з цієї норми, визначається потреба у кількості посад лікарів у відділенні.

Міністерство охорони здоров'я України

* Відповіді на запитання підготовлені за матеріалами Департаменту комунікацій влади та громадськості Кабінету Міністрів України

Наука – суспільству

Міжнародне співробітництво в галузі науки і освіти

Відбулася українсько-французька Міжнародна науково-практична конференція “Національні економічні системи в умовах світової фінансової кризи”.

Під час конференції учасники обговорили питання спільної підготовки фахівців, що передбачає отримання подвійних дипломів бакалавра та магістра. Французька сторона представила особливості побудови системи вищої освіти у Франції та можливості підготовки фахівців з економіки, права та політичних наук. Українська сторона розповіла про можливості українських ВНЗ щодо участі в спільних проектах, грантових та обмінних програмах, інноваційних проектах, створення спільних наукових лабораторій тощо.

У роботі секційних засідань взяли участь понад 50 представників наукових установ і навчальних закладів України та Франції.

Порушувалися такі питання:

- обговорення сучасних тенденцій та суперечностей розвитку національних економічних систем держав з розвинутою ринковою економікою в умовах фінансової кризи;
- розгляд впливу глобалізаційних процесів на фінансові системи країн із трансформаційною економікою;
- визначення можливостей використання досвіду зарубіжних країн щодо подолання наслідків світової фінансової кризи для стабілізації макроекономічної ситуації в Україні;
- природо-екологічні проблеми в умовах світової глобалізації;
- обговорення сучасних тенденцій розвитку економічної освіти в контексті Болонського процесу (досвід Франції та України), зокрема співпраці в межах проекту Tempus-Tacis;
- визначення суперечностей інтеграційних процесів в умовах світової економічної кризи.

Сторони дійшли згоди щодо необхідності активізації співпраці в даних напрямках. За результатами конференції буде видано монографію українською, французькою, російською та англійською мовами.

Організатори конференції: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Університет Софія Антиполіс м. Ніцца (Nice Sophia Antipolis University), Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, Інститут законодавства Верховної Ради України, Інститут економіки і менеджменту “Галицька академія”.

За результатами роботи минулорічної конференції 2008 р. видано колективну монографію за загальною редакцією професора І. О.Лютого “Національні фінансові системи в умовах глобалізації” (*Освітній портал (osvita.org.ua)*). – 2009. – 24.06).

* * *

29 травня Київську політехніку з дружнім візитом відвідала делегація Чжецзянського університету. До її складу ввійшли: проф. Ян Вай – президент Чжецзянського університету (КНР), проф. Шен Джі – заступник директора з міжнародного співробітництва та проф. Жу Юан – секретар президента.

Відбулася зустріч з керівництвом університету, на якій було обговорено питання майбутнього співробітництва між НТУУ “КПІ” та Чжецзянським університетом, а також діяльність Китайсько-українського центру високих технологій на 2009–2010 рр. (*НаукаІнформ (http://naukainform.kpi.ua)*). – 2009. – 19.06).

Загальна характеристика наукової і науково-технічної діяльності

В Інституті сільського господарства Полісся УААН 18 червня 2009 р. відбулися загальні збори Відділення землеробства, меліорації та агроєкології УААН, присвячені актуальним питанням наукового забезпечення галузі хмелярства України та хімізації землеробської галузі на період до 2015 р.

У засіданні взяли участь начальник відділу загального землеробства, хімізації та меліорації земель Департаменту ринків рослинництва Мін- агрополітики України В.Жилкін, начальник відділу зернових і технічних культур Департаменту ринків рослинництва Мінагрополітики України П.Пасічник, начальник Української державної помологічно-ампелографічної інспекції Мінагрополітики України Ю.Гудзій, представники правління Асоціації хмелярів України, в.о. академіка-секретаря Відділення зберігання і переробки сільськогосподарської сировини та якості харчової продукції УААН М.Сичевський, начальник науково-організаційного управління УААН О.Жукорський, провідні вчені з Південного біотехнологічного центру в рослинництві УААН та Інституту сільського господарства Полісся УААН.

Розглянуто питання про стан і перспективи наукового забезпечення хмелярства в Україні. Відзначено, що за останні 10–15 років мали місце значні

проблеми в розвитку українського хмелярства. Так, з 1991 р. до 2007 р. виробництва хмелю різко впало: площі насаджень зменшились у 7 разів, урожайність – у 2 рази, валове виробництво – у 14 разів. У 1998 р. виробництво хмелю знизилося до 438 т, що забезпечувало лише 15 % потреби в хмелесировині. Проте у 2008 р. хміль вирощували у 63 господарствах на 1243 га. У 2008 р. вироблено 886 т хмелю, що порівняно з 2004 р. більше валового збору майже у два рази, урожайність культури зросла на 15 % і становила в середньому 7,1 ц/га.

Отримані результати значною мірою досягнуті завдяки впровадженню наукових розробок Інституту сільського господарства Полісся УААН. За 2005–2008 рр. в інституті створено вісім сортів хмелю гіркового типу і шість ароматичних сортів з високими показниками врожайності та якості хмелесировини, які введено до Державного реєстру сортів рослин України. За вмістом альфа-кислот та співвідношенню хімічних компонентів сорти селекції Інституту перебувають на рівні зарубіжних сортів та перевищують їх. Створені сорти гарантують в умовах виявлення генетичного потенціалу врожайність 2,0–2,7 т/га сухих шишок із вмістом альфа-кислот 6–10 % і більше. Всього в Держреєстрі налічується 32 сорти хмелю, з яких 23 виведені селекціонерами інституту, з них 48 % – ароматичні сорти і 52 % – гіркі.

У 2009–2015 рр. планується збільшення площ хмелю за рахунок закладання нових насаджень у середньому по 300–350 га/рік. У ці роки потреба в сертифікованому садивному матеріалі для закладання нових і ремонту існуючих хмеленасаджень становитиме 1,7–2,5 млн саджанців на рік, у тому числі для закладання нових хмільників – 1,0–1,5 млн саджанців. Основним методом виробництва садивного матеріалу визнано метод *in vitro*. У 2009 р. інститутом буде вирощено 100 тис. саджанців категорії *in vitro*, у 2010 р. відповідно 300 тис. саджанців хмелю *in vitro*, у 2011 р. і в наступні роки виробництво саджанців *in vitro* буде доведено до 500–700 тис. шт. на рік. Саджанцями, які будуть вирощені в інституті у 2009 р., можна засадити 70 га маточних хмільників.

В інституті вдосконалені технології вирощування хмелю в розсадниках та на промислових плантаціях; розроблені наукові основи регулювання розвитку та керування чисельністю шкідливих організмів на хмелеплантаціях; розроблено робочу документацію та створено експериментальний зразок обприскувача ОПВ-2000; розроблений і пройшов державні випробування хмелекомбайн КХ-300 з продуктивністю до 500 кг хмелю за годину, що дає можливість знизити затрати праці в хмелярстві з 2,0–2,5 тис. до 1,2 тис. людино-годин на 1 га. Вартість хмелекомбайна КХ-300 у два рази нижча від зарубіжних комбайнів. Розроблені також інші знаряддя для хмелярства: плуг-культиватор ПКХ-3, борона дискова БДХ-3, обладнання для діагностування та настроювання обприскувачів ОПВ-2000 та модернізований обприскувач ОПВ-2000.

Ученими інституту створена нормативна база для галузі хмелярства: шість державних, два галузеві стандарти та одна технічна умова; доопрацьовуються чотири стандарти на розсадний матеріал, хміль ароматичний і гіркий, гранули

хмелю, регламенти вирощування хмелю та інші, які регламентують відносини між виробниками й споживачами хмелю. У господарствах впроваджується понад 20 завершених наукових розробок інституту з хмелярства, з розрахунковою економічною ефективністю близько 3 млн грн.

На зборах відділення вирішено рекомендувати розглянути питання про стан і перспективи наукового забезпечення галузі хмелярства України на черговому засіданні бюро президії УААН.

На зборах Відділення було обговорено і схвалено проект Концепції хімізації землеробської галузі на період до 2015 р. У ньому розглянуто сучасний стан хімізації землеробської галузі в Україні та визначено основні напрями її розвитку на перспективу. До пріоритетних напрямів віднесено: виробництво і застосування агрохімікатів з урахуванням енергетичних, економічних і екологічних чинників та досягнення бездефіцитного балансу гумусу і поживних речовин у землеробстві; впровадження новітніх агротехнологій застосування агрохімікатів з використанням сучасних методів діагностики і програмного забезпечення; наукове забезпечення, агрохімічний менеджмент та нормативно-правова база хімізації землеробської галузі. Проект Концепції розроблено з урахуванням Законів України “Про пестициди і агрохімікати” (1995), “Про охорону земель” (2003), “Про державний контроль за використанням та охороною земель” (2003) та Постанови Кабінету Міністрів України “Про державний нагляд і державний контроль за додержанням законодавства про пестициди і агрохімікати” (1996). Через усі розділи проекту Концепції проходить теза про цільову спрямованість дій на зменшення рівня навантаження хімізації на сільськогосподарські угіддя, високоефективне застосування добрив і хімічних меліорантів, збереження родючості ґрунтів, підвищення продуктивності землеробства та якості продукції рослинництва. Проект Концепції відповідає сучасним світовим тенденціям зниження витрат енергоресурсів та екологічної безпеки навколишнього середовища. Вирішено проект Концепції хімізації землеробської галузі на період до 2015 р. після доопрацювання розглянути на засіданні бюро президії УААН у жовтні поточного року (*Українська академія Аграрних наук (<http://uaan.gov.ua>). – 2009. – 26.06*).

* * *

22 червня 2009 р. у Міністерстві аграрної політики Автономної республіки Крим проведено нараду щодо питання “Стан і проблеми розвитку виноградарської галузі Автономної республіки Крим”.

У роботі наради взяли участь провідні вчені Національного інституту винограду і вина “Магарач” та виступила д-р сільгосп. наук Н.Якушина з доповіддю “Наукове забезпечення виноградарської галузі”.

Національний інститут винограду і вина “Магарач” по праву називають “школою” виноградарів і винарів. Протягом всього періоду становлення цієї установи в різних формах здійснювалося навчання премудростям обробки виноградної лози і виробництву виноградних вин, а також усім тонкостям,

властивим процесам селекції і агротехніки, біохімії і мікробіології, таємницям зародження і зрілості вина через його апробацію і багато іншого.

Маючи великі теоретичні і практичні здобутки у вивченні винограду (друга в Європі за кількістю сортозразків ампелографічна колекція; понад 50 виведених сортів винограду), НІВВ “Магарач” давно вже став місцем міжнародних зустрічей, на яких обговорюються актуальні проблеми галузі, намічаються перспективні плани подальшого розвитку науки і виробництва.

У даний час у загальноєвропейських міжнародних проектах, створених під егідою ЄС, сільськогосподарської продовольчої програми ООН-ФАО Національний інститут винограду і вина “Магарач” представляє Україну з проблеми “Геном винограду”. Саме вчені НІВВ “Магарач” займаються встановленням структури геномів сортів винограду методами класичної генетики.

Внаслідок багаторічної праці вчених-селекціонерів створено сорти винограду, які мають кращі якісні показники ніж класичні та відрізняються високими технологічними і господарськими показниками. На відміну від класичних європейських сортів винограду нові сорти мають стабільну високу врожайність, стійкість до несприятливих кліматичних умов, менше ушкоджуються шкідниками та хворобами, що надає можливість скоротити або усунути використання ядохімікатів при вирощуванні винограду і підвищити гігієнічну цінність вин.

Дослідження геному винограду, вивчення його генетичного потенціалу, удосконалення наукових підходів до селекції винограду і самого процесу створення нових сортів здійснюються в тісному контакті з науковими установами НАНУ, Інститутами ботаніки, біології клітини, кріобіології, а також з іншими установами УААН – Південним біотехнологічним центром, Національним центром генетичних ресурсів рослин України та ін. Поєднання різнопланових наукових знань дало можливість вченим інституту “Магарач” вирішити проблему індукування закладки плодкових бруньок у сіянців винограду вже на першому році їхнього розвитку. На другому році починається плодоносіння і, отже, проводиться добір і гібридизація. Переборено ефект несхрещуваності при віддаленій гібридизації та отримані міжродові гібриди винограду (*Українська академія аграрних наук (<http://uaan.gov.ua>). – 2009. – 22.06*).

* * *

17 червня 2009 р. відбулося засідання бюро президії УААН з питання “Наукове забезпечення розвитку виробництва імунобіологічних ветеринарних препаратів на основі сучасних біотехнологій”.

Заслухавши та обговоривши доповідь директора ННЦ “Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини”, академіка УААН Б.Стегнія “Наукове забезпечення розвитку виробництва імунобіологічних ветеринарних препаратів на основі сучасних біотехнологій”, бюро президії УААН відзначило, що сучасний рівень науково-методичного забезпечення протиепізоотичних заходів в Україні дає можливість контролювати та

підтримувати стабільну епізоотичну ситуацію щодо найпоширеніших інфекційних хвороб тварин. Завдяки розробкам наукових установ відділення ветеринарної медицини для їх діагностики і профілактики налагоджене виробництво відповідних імунобіологічних препаратів. Однак, зважаючи на вкрай несприятливу глобальну епізоотичну ситуацію та негативні тенденції на вітчизняному ринку імунобіологічних препаратів, нагального вирішення потребує проблема модернізації їх розробки та виробництва на основі сучасних біотехнологій.

Нині в Україні зареєстровано близько 670 ветеринарних біопрепаратів, з яких 44 % – вітчизняні (понад 50 % розроблено в наукових установах УААН). При цьому в структурі загальному реєстрі вакцин (450) вітчизняним належить лише 26 %, а діагностикумів (160) – 81 %. Найбільшу частку – 95 % – вітчизняні імунобіологічні засоби займають лише в групі лікувально-профілактичних препаратів (сироватки, пробіотики) і середовищ. Розробкою і впровадженням ветеринарних імунобіологічних препаратів, головним чином, займаються Національний науковий центр “Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини” та Інститут ветеринарної медицини УААН, меншою мірою – Державний науково-контрольний інститут біотехнологій та штамів мікроорганізмів ДКВМ, та близько 15 приватних науково-виробничих підприємств, які нерідко розробляють і випускають одноманітні препарати. Найбільшими вітчизняними виробниками є чотири державні біофабрики, підпорядковані Держкомветмедицини України. Поряд з цим на вітчизняному ринку представлена продукція ряду виробників з Росії та більше десяти відомих закордонних фірм Європи і США.

У розрізі забезпечення галузей тваринництва засобами специфічної профілактики із 88 зареєстрованих вакцин проти хвороб свиней 47 розроблені науковцями України (проти класичної чуми свиней, сказу, хвороб Ауескі та Тешена, пневмоентеритів, лептоспірозу, сальмонельозу, ешерихіозів, пастерельозу, анаеробної ентротоксемії та хламідіозу), для жуйних – відповідно 54 та 41 (проти сказу, лейкозу, рота- і коронавірусних інфекцій, інфекційного ринотрахеїту, парагрипу-3, вірусної діареї, хвороби Ауескі, сибірки, лептоспірозу, брадзоту, емфізематозного карбункулу та анаеробної ентротоксемії, некробактеріозу, сальмонельозу, ешерихіозів, пастерельозу, хламідіозу, дерматомікозів). Найменший сегмент ринку належить вітчизняним вакцинам проти інфекційних хвороб диких та домашніх м'ясоїдних – 13 (проти сказу, лептоспірозу, стафілокової та ентерокової інфекцій, дерматомікозів) при загальній їх кількості 57.

Найбільше вакцин – 229 – зареєстровано для птахівництва, практично проти всіх інфекційних захворювань, але з них лише 20 вітчизняного виробництва, у тому числі проти високопатогенного грипу птиці, хвороб Ньюкасла, Марека, Гамборо. Однак у галузі переважно використовують імпорти біопрепарати. Поряд з цим недостатньою є інноваційна діяльність наукових установ щодо власних розробок біопрепаратів, оскільки близько 30 % їх не розміщені на виробництві.

Моніторинг переважної більшості особливо небезпечних та емерджентних інфекцій в Україні проводиться за допомогою імпортованих молекулярно-генетичних діагностичних засобів. У зв'язку зі вступом України до СОТ, розробка та виробництво біопрепаратів без дотримання міжнародних правил GLP, GMP, GDP та стандартів ISO можуть виявитися неконкурентоспроможними навіть на вітчизняному ринку.

Така ситуація може призвести до істотної залежності держави від іноземних фірм у сфері біобезпеки.

Упродовж останніх п'яти років науково-дослідними установами УААН ветеринарного профілю здійснені певні кроки, спрямовані на приведення рівня розробки та апробації засобів захисту тварин у відповідність до міжнародних та європейських стандартів (ISO), а також вимог GLP. Наслідком цього стала розробка за новітніми технологіями ряду засобів діагностики (ІФА, ПЛР) інфекційних хвороб, у тому числі високопатогенного грипу птиці, хвороб Марека, Гамборо, Ньюкасла, африканської чуми свиней і ряду інших. Проводиться поступова реконструкція наукових лабораторій та переоснащення матеріально-технічної бази наукових досліджень, в основному за рахунок спеціального фонду державного бюджету.

Враховуючи виняткову важливість ветеринарної біопромисловості для забезпечення епізоотичної безпеки держави, є нагальна необхідність у її розвитку, що концептуально повинно включати: у першу чергу, аналітичний моніторинг наукових розробок і ревізію технологій виробництва; розвиток освіти, фундаментальних і прикладних біотехнологічних досліджень; модернізацію технологій виробництва; стимулювання інноваційної діяльності розробників і виробників, розвиток ринку засобів захисту тварин і вдосконалення системи державного контролю за їх якістю, формування систем інформаційного забезпечення галузі та ринку.

Зважаючи на вищесказане, науковим установам УААН спільно з установами Державного комітету ветеринарної медицини України необхідно спрямувати зусилля на розробку Державної програми розвитку виробництва імунобіологічних ветеринарних препаратів на основі сучасних біотехнологій з метою забезпечення розробки та інновації високоефективних засобів захисту тварин для системи протиепізоотичних заходів в Україні.

За результатами обговорення прийнята постанова бюро президії Української академії аграрних наук (*Українська академія аграрних наук* (<http://uaan.gov.ua>). – 2009. – 17.06).

Космічна галузь

С космодрома “Байконур” стартовала російсько-українська ракета-носітель “Зеніт-3SLB” з малайзійським супутником зв'язи Measat-3a (прежнє названня Measat-1R).

Ракета вивела космічний апарат Measat-3a в зв'язці з разгонним блоком ДМ-SL на низку орбіту. За счет трьох включень маршевого двигателя разгонного блока супутник був виведений на цільову орбіту висотою около 36

тыс. км над поверхностью планеты. Запуск был произведен в рамках международного проекта “Наземный старт”.

Малайзийский спутник Measat-3a, созданный американской компанией Orbital Sciences Corporation, будет предоставлять телекоммуникационные услуги для пользователей Восточной Африки, Среднего Востока, Азии и Австралии. Планируется, что спутник будет работать в течение 15 лет.

Всего в портфеле заказов на запуски с помощью Зенитов с “Байконура” в рамках программы “Наземный старт” семь контрактов на пуски в 2008–2010 гг.

Трехступенчатая ракета “Зенит-3SLB” является модернизированной версией ракеты “Зенит-3SL” и используется для запусков в международном проекте “Наземный старт”. Эти ракеты изготавливаются на украинских предприятиях КБ “Южное” и ПО “Южмашзавод”. Ракета-носитель “Зенит-3SLB” имеет стартовую массу более 470 т, ракета работает на кислороде и жидком керосине.

Украина входит в число стран лидеров мирового рынка пусковых услуг по количеству пусков ракетносителей собственного производства. В 2005–2006 гг. она занимала в этом рейтинге третье место после РФ и США, в 2007 г., согласно предварительным оценкам, пятое место с долей рынка в 8 % (*NEWSru.ua* (<http://rus.newsru.ua>). – 2009. – 22.06).

* * *

Комплекс программ, входящих в общую космическую программу Украины, включает целевые космические проекты наблюдения Земли, модернизацию и использование ракетносителей, участие в международных космических программах и разработку перспективной космической техники на 2008–2012 гг., а также создание оптико-электронных средств дистанционного зондирования Земли (ДЗЗ, проект “Січ-2”), малого космического аппарата космического мониторинга на базе платформы МС-1 (проект УМС-1).

С целью создания бортового радиолокатора бокового обзора на спутниках ДЗЗ Земли в 2008–2012 гг. планируется завершить проект “Радиометрия”, создание оптико-электронной системы (проект “Оптика”), а также разработку конструкторской документации на космическую платформу (проект “Спутник”). Национальное космическое агентство Украины (НКАУ) планирует продолжить участие в коммерческих проектах, которые предусматривают изготовление ракетносителей, модернизацию ракет и ракетных комплексов в программах “Морской старт” и “Наземный старт”, продолжить работы в коммерческом проекте “Днепр” и реализацию проекта “Циклон-4” согласно договору между Украиной и Бразилией. Для обеспечения управления космическими аппаратами и получения от них потока информации планируется реализовать проекты “Наблюдение”, “Инфраструктура”, “Полигон”, “Управление”. Для потребностей государственных и общественных нужд будут продолжаться создание спутниковых систем связи и навигации путем реализации программ “Либідь”, “Сигнал”, “Навигация”.

В научно-исследовательской деятельности совместно с другими странами в рамках выполнения проектов “Ионосат”, “Ионосфера”, “Микросат”

приоритетными являются исследования сейсмо-ионосферных и солнечно-земных связей. Кроме того, предусматривается выполнение украинско-российских проектов в области исследования Солнца (проект “Коронас-Фотон”), а также участие в проектах “Интерферометр”, “Спектр-У”, “Сегмент”, “Микрогравитация”. Особое внимание будет уделено реализации перспективных научных проектов “Селена”, “Перспектива”, “Бінс”, “Борт” и разработке новых материалов и технологий – проекты “Техма”, “Технолог”, “Композит”, “Сваривание”.

В заключение следует сказать о реализации проектов, которые обеспечивают космическую деятельность Украины. Это проекты “Право”, “Сотрудничество”, “Сопровождение”, “Программа”, “Информация”, “Коммерциализация”. Выполнение всего перечисленного даст Украине возможность разворачивания национальной группировки спутников ДЗЗ двойного назначения, создания национальной системы геоинформационного обеспечения как части европейских систем GMES и GEOS, а также спутниковых систем связи и телекоммуникационных сетей. Кроме того, осуществится развитие производства семейства ракетносителей “Зенит” – “Зенит-2”, Zenit-3SLB (“Морской старт”), Zenit-3SNB (“Наземный старт с Байконура”), семейства ракетносителей “Циклон” – “Циклон-2”, “Циклон-3”, “Циклон-4” (для пуска с приэкваториального бразильского космодрома Алькантар).

Также будет продолжена разработка перспективного легкого ракетносителя семейства “Маяк”, космических аппаратов нового поколения “Січ-О”, “Січ-Р”.

В эти же сроки в сотрудничестве с Россией и странами ЕС произойдет разворачивание систем координатно-временного и навигационного обеспечения Украины, продолжится международное сотрудничество в области астрофизики, космической биологии и материаловедения. Будет обеспечено участие в проектах МКС, Exploration, Aurora. Выполнение всех программ, запланированных на 2008–2012 гг., позволит провести модернизацию и развитие космического центра в Евпатории с целью использования его в международных космических программах. Вооруженные силы Украины, другие формирования страны и правоохранительные органы получат возможность пользоваться современными космическими информационными услугами для повседневной и оперативной деятельности.

В период 2008–2015 гг. Украина произведет шесть пусков на своих ракетносителях “Дніпро” и “Циклон” собственных космических аппаратов (КА): “Січ-2” (2009), “Січ-2М” (2012), “Січ-О” и “Січ-Р” (2013–2015), КА ДЗЗ “Либідь” (2011), “Іоносат” (геофизический мониторинг, 2013 г.).

Кроме того, украинские ракеты произведут коммерческие пуски КА с “Морского старта”, с 45-й стартовой площадки Байконура и космодрома пгт Ясное (Оренбургская обл., Россия) (*Пономарев Г. Будем зондировать Землю // Кіевскій телеграфъ. – 2009. – 12–18.06.*)

Розробки та дослідження для агропромислового комплексу

На базі Луцького національного технічного університету та його філії – Ковельського промислово-економічного коледжу протягом двох днів проходила II Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні технології в АПК та лісовому комплексі» за участю науковців з України та Російської Федерації.

Науковці наголошують на необхідності негайно розпочати відродження зони Поліського краю. Але в агропромисловому комплексі держави відсутні чітка стратегія і визначеність. Десять років тому волинськими вченими було запропоновано стратегію розвитку АПК області. Стратегія передбачає: за основу розвитку агропромислового комплексу області визначити галузь льонарства з вирощуванням традиційної для Волині технічної культури льону-довгунця. Її ефективність залежить від суміжних галузей – картоплярства і тваринництва. Наука не заперечує важливості інших галузей, створення потужної кормової бази та ін. Але поштовхом у цьому регіоні має стати саме льон – культура, яка не може бути збитковою (*Гаврилюк Я. Чи можливо відродити Полісся? // Волинь (www.volyn.com.ua). – 2009. – 27.06).*

Наука і влада

Президент В. Ющенко доручив Кабінету Міністрів у 2009 р. забезпечити створення науково-дослідного інституту правознавства в Національній юридичній академії ім. Я. Мудрого (НЮАУ) у Харкові. Про це йдеться в указі Президента № 485 від 25 червня.

В. Ющенко доручив уряду поетапно зменшити нормативи чисельності студентів, аспірантів, докторантів на одну штатну посаду науково-педагогічного співробітника цієї академії і встановити співвідношення “викладач – студент” як один до п’яти.

Крім того, Президент доручив профінансувати щорічне стажування 30 науково-педагогічних і наукових співробітників то 50 студентів і аспірантів академії у провідних закордонних навчальних закладах (*Освітній портал (osvita.org.ua). – 2009. – 26.06).*

* * *

Верховна Рада України ухвалила Закон “Про наукові парки”. Закон регулює правові, економічні, організаційні відносини, пов’язані зі створенням та функціонуванням наукових парків, і спрямований на інтенсифікацію процесів розроблення, упровадження, виробництва інноваційних продуктів та інноваційної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Законодавчим актом передбачено, що науковий парк створюється з метою розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності у вищому навчального закладі і/або науковій установі, ефективного та раціонального використання наявного наукового потенціалу, матеріально-технічної бази для комерціалізації

результатів наукових досліджень і їх упровадження на вітчизняному та закордонному ринках.

Закон набирає чинності з 1 січня 2010 р. Відповідний законопроект зареєстровано за № 0956 (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2009. – 25.06).

* * *

17 червня 2009 р. Кабінет Міністрів України затвердив своїм розпорядженням розроблену Державним агентством України з інвестицій та інновацій (далі – Держінвестицій) Концепцію розвитку національної інноваційної системи (далі – НІС).

Основною метою розвитку НІС визначено створення умов для підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників для покращення добробуту людини та забезпечення стабільного економічного зростання. Ця мета може бути досягнута шляхом:

- технологічної модернізації національної економіки;
- підвищення рівня їх інноваційної активності;
- виробництва інноваційної продукції;
- застосування передових технологій і методів організації та управління господарською діяльністю.

У документі визначені основні засади формування та реалізації збалансованої державної політики з питань забезпечення розвитку НІС, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Строк реалізації Концепції – до 2025 р.

Вона фіксує платформу, яка забезпечуватиме програмоване створення в Україні конкурентоспроможного на світовому ринку товару за рахунок упровадження трьох системних нововведень, а саме:

- ринковий підхід до організації інноваційної діяльності, результативність якої визначається отриманим прибутком, а не вкладеними зусиллями;
- вимога термінового переходу в державному управлінні інноваційною сферою від галузевих до функціональних засад;
- капіталізація інтелектуальної власності як механізму збільшення вартості основних фондів суб'єктів господарювання та стимулювання суспільства до розширеного відтворення інтелектуального капіталу нації.

Складовими НІС є підсистеми державного регулювання, освіти, генерації нових знань, інноваційної інфраструктури, а також виробництва продуктів і послуг.

На думку розробників, прийняття Концепції дасть змогу прискорити формування умов для ефективної діяльності суб'єктів, які створюють та/або сприяють створенню та поширенню нових знань і технологій, а також здійснюють їх комерційну реалізацію. Це, у свою чергу, приведе до здійснення цілеспрямованих структурно-функціональних змін в економіці і до збільшення частки інноваційного фактора в прирості ВВП, яка має досягти не менше 30 % загального обсягу приросту ВВП (*Офіційний веб-сайт Державного*

агентства України з інвестицій та інновацій (<http://www.in.gov.ua>). – 2009. – 18.06).

Наукові видання

Вышел второй выпуск научного сборника Керченского историко-культурного заповедника (первый, к 100-летию Керченского музея древностей, был издан в 2006 г.).

Новый сборник состоит из четырех разделов. Первый посвящен музейным коллекциям из фондов заповедника: “Половецкие изваяния” (Е.Артеменко), “Стеклянные браслеты” (О.Иванина), “Печати в коллекции историко-бытовых предметов” (И.Панченко), “Жанровые терракотовые изображения”(Л.Глушец), “Об одном скульптурном портрете Керченского лапидария” (А. Куликов, О.Иванина), “Комплекс документов штаба 2-го батальона гарнизона центральных Аджимушкских каменоломен” (В.Симонов).

Раздел “Археология” представлен двумя интересными публикациями. Первая – “Новые памятники каменного века в Крыму” (С.Шестаков). В 1970-х годах автор обследовал в окрестностях Керчи 11 памятников каменного века. Любители археологии смогут познакомиться с их описанием. Вторая – “Археологические раскопки КИАМ в дер. Огоньки в 1964–1965 гг.” (Д.Кирилин, бывший главный хранитель фондов музея) – рассказывает о раскопках Трехбратних курганов, в одном из которых было открыто богатое женское захоронение V в. до н. э. В 1968 г. ценные находки – золотые украшения (перстень со скарабеем, серьги в виде фигурок сфинксов, браслеты и перстни с окончаниями в виде львиных голов, ожерелье и подвески) – были отправлены в Киев, в Музей исторических драгоценностей. Остальные предметы из раскопок хранятся в фондах заповедника.

В заключительном разделе –“Керчь в описаниях современников” читатель сможет ознакомиться с воспоминаниями горного техника В.Медведева (1887–1978), описавшего историю каменоломен и поселка Аджимушкой с конца XIX в. по июнь 1919 г., а также с дневником И.Козлова, одного из организаторов подпольного движения в Крыму в годы Великой Отечественной войны.

Материалы сборника будут интересны как специалистам, изучающим историю Восточного Крыма и Керчи, так и широкому кругу читателей (*Савчук Ф. Труды ученых-историков // Крымские известия (<http://www-ki.rada.crimea.ua>). – 2009. – 23.05).*

Питання реформування української науки

Ю. Половинчак, канд. іст. наук, старш. наук. співроб.

Модернізація українського суспільства в контексті викликів ХХІ ст.

Проблемні ситуації, які виникають на шляху нескінченного процесу пізнання, постійно ускладнюються, охоплюють щораз більше явищ дійсності, і переважна частина їх потребує проведення міждисциплінарних досліджень. Ініціативи щодо формування перспективних напрямів розвитку комплексних міждисциплінарних досліджень у соціогуманітарній сфері обговорювалися під час сесії загальних зборів Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України, що відбулася 2 липня 2009 р.

Як зазначив, відкриваючи сесію, що пройшла під назвою «Модернізація українського суспільства в контексті викликів ХХІ ст.», віце-президент НАН України академік НАН України В. Геєць, вирішення нагальних проблем сучасного українського суспільства потребує якомога активнішої позиції Академії наук, зокрема установ і науковців Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України, які дійшли висновку про те, що можна й необхідно сформувати програму на 4–5 років, визначити вузлові питання та «оконтурити» основні проблеми, на яких необхідно зосередитися.

Одне з таких вузлових, визначальних питань – проблема формування цілісного національного соціогуманітарного простору, яку, на жаль, не можна назвати по-справжньому ефективною для Української держави. Очевидно, що Україні потрібна цілісна політика гуманітарного розвитку, яка була б адекватна модернізаційним викликам. Гуманітарні науки в умовах глобалізації та розмивання, а то і втрати національної ідентичності набувають особливого значення, оскільки саме вони продукують ідеї та концепції про розвиток національної спільноти. Наголошуючи на цій проблемі, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України академік НАН України М. Жулинський підкреслив, що національний соціогуманітарний простір – необхідна умова і визначальна складова трансформації української національної ідентичності в сучасних умовах. Держава зобов'язана і зацікавлена в об'єднанні різних етнічних і соціальних груп в єдину цілісність, спільний культурний організм, здібний, за визначенням І. Франка, до самостійного культурного й політичного життя.

Тема національної єдності та цілісності українського суспільства знайшла продовження у виступі генерального директора Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського академіка НАН України О. Онищенко. Він, зокрема, торкнувся питання «технічного накладання концепцій цивілізаційних розломів на Україну» та прогнозів окремих науковців, які вслід за С.Хантінгтоном прогнозують можливий цивілізаційний розлом територією

України. Проте, за висновком О. Онищенка, «розвідні мости» активізують переважно під час виборчих кампаній домінуючі в регіонах бізнес-групи і політичні сили, а загальнолюдські цінності, що є в кожній із цивілізацій, стають основою для взаєморозуміння, взаємозбагачення, мирного співіснування й співпраці. Суспільні і гуманітарні науки, за його переконанням, повинні працювати саме в цьому напрямі; ще одне їх завдання – спростовувати стереотипи про нежиттєздатність, меншовартість, неповноцінність будь-якої нації. В оцінці новітньої доби навряд чи доцільно мислити категоріями попереднього часу, а успіх духовної трансформації – наголосив академік О.Онищенко – залежить від інтеграції всього спектра гуманітарних наук.

При цьому, на думку директора Інституту історії України НАН України академіка НАН України В. Смоля, саме специфіка історичного підходу до вивчення суспільного процесу дає можливість створити цілісну картину існування людської спільноти у всіх аспектах її життя: економічному, політичному, духовному. Історична наука, підкреслив він, ставить сьогодні проблему неконсолідованості української політичної еліти; високою залишається затребуваність історичного досвіду вибудови міжсусідських відносин та розв'язання на міждержавному рівні ситуацій у сучасній дипломатичній практиці; надзвичайно важливим є вивчення європейської присутності в Україні, а отже, вмонтування українського історичного процесу поряд з іншими національними історіями у великий інтегральний проект, перспективи реалізації якого нині виношуються європейською науковою спільнотою.

На необхідності піднесення людського потенціалу як стратегії забезпечення майбутнього України наголосила директор Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України академік НАН України Е. Лібанова. Єдина можливість забезпечити демографічну усталеність держави – поліпшення якості населення, тобто збільшення його суспільно-економічного й демографічного потенціалу, підкреслила вона.

Проблеми діалогу політичних партій, етносів, культур і релігій в Україні, норм і цінностей суспільства, загальних і групових інтересів, відродження суспільної довіри порушив у своєму виступі директор Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України академік НАН України М. Попович. Питань моделювання мовної ситуації поліетнічного українського суспільства та застосування новітніх інформаційних технологій для піднесення його мовної культури торкнувся директор Інституту української мови НАН України д-р філол. наук П. Гриценко.

Недостатню ефективність сучасного стану розвитку державного управління в Україні був змушений констатувати директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України академік НАН України Ю. Шемшученко. Він наголосив на необхідності наукового осмислення питань взаємодії гілок влади та гармонізації влад, участі науковців у суспільному обговоренні актуального нині питання форм державного управління, залучення досліджень відповідного історичного досвіду.

Директор Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України академік НАН України Ю. Левенець, характеризуючи трансформацію політичних та етнонаціональних відносин у контексті викликів ХХІ ст., відзначив необхідність наукового дослідження світового досвіду і української практики реалізації сучасної моделі представницької демократії; вироблення нової концепції урядування для забезпечення ефективності державної влади.

Проблеми правового забезпечення модернізації українського суспільства та української економіки в контексті викликів ХХІ ст.; соціальних ризиків та перспектив розвитку України на початку ХХІ ст. порушували директор Інституту законодавства Верховної Ради України чл.-кор. НАН України О. Копиленко, заступник директора Інституту економіки та прогнозування НАН України чл.-кор. НАН України А. Гриценко, провідний науковий співробітник Інституту соціології НАН України д-р соціолог. наук О. Стегній, завідувач відділу Інституту соціології НАН України д-р економ. наук, професор Ю. Саєнко.

Заслухавши доповіді провідних учених установ Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України, загальні збори постановили визнати стратегічним завданням установ Секції зосередження на пріоритетних наукових напрямках комплексних (міждисциплінарних) досліджень, спрямованих на вивчення актуальних проблем історичного досвіду здійснення політичних та соціально-економічних перетворень, сучасного суспільно-політичного, економічного, соціального та культурного розвитку України, вироблення надійних прогнозів і сценаріїв майбутнього поступу українського суспільства, його модернізації, як відповіді на новітні цивілізаційні виклики економіці й суспільству України. Загальні збори схвалили розроблений Секцією суспільних і гуманітарних наук НАН України проект Перспективних напрямів комплексних (міждисциплінарних) досліджень установ ССГН НАН України на 2009–2013 рр. „Модернізація українського суспільства в контексті викликів ХХІ ст.” і доручили віце-президенту НАН України академіку НАН України В. Гейцю внести їх на розгляд і затвердження президії НАН України.

До найбільш важливих комплексних проблем, які заслуговують на першочергову розробку шляхом організації виконання масштабних міждисциплінарних наукових проектів, було віднесено:

- модернізацію українського суспільства в контексті викликів ХХІ ст.;
- розбудову конкурентоспроможної економіки;
- піднесення людського потенціалу;
- якість державних інститутів та ефективність державного управління;
- правове забезпечення модернізації українського суспільства;
- виклики і ризики розвитку України у ХХІ ст.;
- чинники і механізми консолідації українського суспільства;
- діалог політичних партій, етносів, культур і релігій в Україні;
- оновлення методологічних парадигм української соціогуманітаристики;
- історичну базу трансформації українського суспільства;
- формування цілісного національного соціогуманітарного простору;

- мовний процес як соціокультурне явище;
- гуманітарну традицію і технологічний статус мови в інформаційному суспільстві.

Прийнято рішення доручити Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України розробити на основі перспективних напрямів цілісну Стратегію розвитку соціогуманітарних досліджень, спрямовану на наукове обґрунтування і супроводження діяльності органів державної влади щодо вирішення проблем подолання системної кризи та забезпечення динамічного післякризового розвитку держави, розв'язання актуальних завдань суспільно-політичного, соціально-економічного та культурного поступу України, визначивши в ній шляхи і етапи послідовної модернізації системи організації дослідницької діяльності Секції, розвитку комплексних, міждисциплінарних досліджень, удосконалення їх координації, досягнення тісного співробітництва з органами державної влади, громадськими й діловими структурами, закладами освіти і культури.

До уваги держслужбовця

А. Колесніченко, провід. бібліограф

Електронні довідково-бібліографічні ресурси з історії та права

1. Голодомор 1932–1933 років на Хмельниччині : бібліогр. покажч. [Електронний ресурс] / Упр. культури, туризму і курортів Хмельниц. облдержадмін., Хмельниц. обл. універс. наук. б-ка ім. М.Островського ; уклад.: В.О.Мельник, В.М.Борейко. – Хмельницький, 2008. – 64 с. – 323 назв. – Режим доступу: <http://ounb.km.ua/rec/vidanya/1800.htm>

Покажчик присвячено голодомору 1932–1933 рр. на Хмельниччині.

На початку видання подано офіційні документи (Закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України тощо) про трагічну подію.

Літературу в покажчику згруповано за розділами: загальні праці, збірники наукових праць та матеріали конференцій, періодичні видання про голодомор, література про події в окремих районах області та населених пунктах, тема голодомору в художній літературі, вшанування пам'яті жертв голодомору.

Матеріали відображають фонди Хмельницької обласної універсальної наукової б-ки ім. М.Островського за період 1991–2008 рр.

2. Іван Мазепа – славетний гетьман України : кат. кн. вист. до 370-річчя від дня народж. [Електронний ресурс] / Івано-Франк. обл. універс. наук. б-ка ім. І. Франка ; уклад.: Н.В.Джус, Ю.О.Осадча. – Івано-Франківськ, 2009. – 32 с. – 195 назв. – Режим доступу: <http://lib.if.ua/publish2009/1242202668.html>

Каталог книжкової виставки присвячений визначному гетьману України І. Мазепі з нагоди 370-річчя від дня його народження.

До видання включено документальні ресурси про життя і діяльність гетьмана І. Мазепи з фондів Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка. Матеріал розташовано за такими розділами: біографія гетьмана І. Мазепи, державотворча діяльність гетьмана. Окремо виділено згадки про нього в художній літературі та літературознавстві, його образ у мистецтві, також подано адреси інтернет-сайтів, які вміщують відомості про гетьмана І. Мазепу.

До каталогу увійшли книги, статті з журналів та збірників за роки незалежності України.

3. Острозька академія XVI–XVII ст.: енцикл. вид. [Електронний ресурс] / Нац. ун-т «Острозька академія» ; редкол. : І. Пасічник, М.Ковальський, А.Атаманенко та ін. – Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2008. – Режим доступу: http://www.uosa.uar.net/ua/important /akademija_encyklopedija

Ч. 1 : А-Н. – 228 с.

Ч. 2 : О-Ш. – 189 с.

Енциклопедія відображає діяльність академії за XVI–XVII ст.

За змістом статті становлять такі групи: оглядові статті про Острозьку академію, персональні статті про викладачів і випускників цього ВНЗ, видатних діячів культури, які мали відношення до академії, вчених XIX– XX ст., які досліджували історію Острозької академії, статті про сучасних дослідників історії Острога та Острозької академії.

На початку енциклопедії подано передмову про історію академії та створення видання. Кожна стаття супроводжується бібліографічними відомостями. Окрему структурну частину цієї книги становлять ілюстративні матеріали – кольорові та чорно-білі фотографії, репродукції гравюр і портретів.

4. 75 років на карті держави. Дніпропетровська область: історія та сучасність : наук.-допоміж. бібліогр. покажч. [Електронний ресурс] / Дніпропетр. обл. універс. наук. б-ка ; упоряд. І. Голуб.– Д., 2007. – 94 с. – 811 назв. – Режим доступу: <http://www.libr.dp.ua/projects/2007.html>

Покажчик розкриває історію та сьогодення Дніпропетровської області.

У посібнику відображено офіційні документи та матеріали про область у цілому, територію та населення, окремі райони та населені пункти, історію та видатних діячів цього краю.

Велику увагу приділено сучасним матеріалам про область: управлінню, громадському й політичному життю, природі та природнім ресурсам, економіці, соціальній інфраструктурі Дніпропетровщини. Окремо виділено науково-популярну літературу для дітей про рідний край.

Представлено книги, статті з журналів, газет, наукових збірників. Для зручності користування подано іменний та географічний покажчики.

5. Житлово-комунальне господарство та адміністративний процес : (письм. дов.) [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т, Наук. б-ка ; уклад. Т.Г.Белікова. – Донецьк, 2008. – 15 с. – 150 назв. – Режим доступу: <http://library.dongu.donetsk.ua/ukr/elibu1.html>

Бібліографія складається з наступних розділів: житлово-комунальна реформа, проблеми організаційно-правового забезпечення ЖКГ, економіко-правове регулювання у цій сфері, управління комунальним сектором економіки, правове забезпечення комунальної власності в Україні та адміністративний процес.

Відображено книги, статті з періодичних видань, автореферати дисертацій, монографії, навчальні посібники та методична література за період 2002–2008 рр.

6. Корупція – глобальний виклик : бібліогр. список [Електронний ресурс] / Вінниц. обл. універс. наук. б-ка ім. К.А.Тімірязєва, Від. л-ри та інформації з питань економіки і права. – Вінниця, 2008. – 191 назва. – Режим доступу: <http://www.library.vn.ua/publications/2008/print/koruptsia.html>

Список присвячено одній з найактуальніших соціальних проблем сучасності – корупції, яка стала основною політичною проблемою кінця ХХ – поч. ХХІ ст. і створює реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку держави.

Даний бібліографічний список відображає відомості про книги, статті з періодичних видань з фонду Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К.А.Тімірязєва, видані за останні вісім років (2000–2008 рр.).

Матеріал систематизовано за трьома розділами: нормативно-правові акти України по боротьбі з корупцією, корупція в Україні: сутність, поняття, заходи протидії та міжнародний досвід боротьби з корупцією. Застосовано систему посилань на інші сайти, які містять інформацію з даного питання.

7. Организованная преступность, коррупция, транснациональная преступность : библиография [Электронный ресурс] / Дальневост. гос. ун-т, Юрид. ин-т, Владивосток. Центр по изучению орг. преступности ; сост.: В. А.Номоконов и др. – Владивосток, 2008. – 128 с. – Режим доступа: <http://www.crime.vl.ru/index.php?p=1711&more=1&c=1&tb=1&pb=1>

Джерела відображають проблеми організованої злочинності, корупції та транснаціональної злочинності, аналізують стан та проблеми їх поширення. Розкрито питання економічної, комп'ютерної злочинності. Окремі розділи присвячені відмиванню брудних коштів, убивствам, бандитизму, торгівлі зброєю, людьми, наркоманії тощо. Подано також літературу з питань протидії цим злочинам, з криміналістичної та оперативно-розшукової діяльності органів.

До покажчика включено книги, статті з журналів, збірників та матеріали конференцій з 1995–2008 рр.

8. Охорона навколишнього середовища промислових регіонів як умова сталого розвитку України : бібліогр. покажч. л-ри [Електронний ресурс] /

Запоріж. держ. інж. акад. Бібліотека ; уклад. О.О.Скурська. – Запоріжжя, 2008. – 20 с. – 141 назв. – Режим доступу: <http://www.library.zgia.zp.ua/ukr/index.php?text=Reklist>

Покажчик присвячено охороні навколишнього середовища промислових регіонів України. У ньому відображено законодавчі матеріали, книги, збірники та статті з журналів, які допоможуть зорієнтуватися в проблемах екології та охороні навколишнього середовища.

Літературу згруповано за тематичними розділами: охорона повітряного і водного басейнів, утилізація і рекуперація вторинних сировинних та енергетичних ресурсів, радіоекологічна безпека.

Подано інформацію про видання, які вийшли друком протягом з 2000–2008 рр. і зберігаються у фондах бібліотеки Запорізької державної інженерної академії.

9. Права споживачів та їхній захист : реком. бібліогр. покажч. [Електронний ресурс] / Упр. культури і туризму Вінниц. обл., Вінниц. обл. універс. наук. б-ка ім. К.А.Тімірязєва, Від. л-ри та інформації з питань економіки і права ; підгот. Н.В.Березюк. – Вінниця, 2009. – 217 назв. – Режим доступу: http://www.library.vn.ua/publications/2009/pr_spozivach.html

Покажчик присвячений правам споживачів та їхньому захисту. У ньому відображено документи з історії становлення інституту захисту прав споживачів, законодавчу літературу про інтереси українського споживача, який потребує захисту, відповідальність за порушення прав споживачів в Україні та світовий досвід захисту прав споживачів.

Подано книги, законодавчі матеріали, статті з журналів та збірників за 2005–2008 рр. Деякі статті подані з посиланням на IP-адреси, що дають змогу переглянути повний текст матеріалу.